

BURMISTRZ MIASTA ZĄBKI

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PROJEKTU STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIASTA ZĄBKI**

ZĄBKI 2010

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
I. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU STUDYUM ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI	6
II. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	12
III. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU STUDYUM	13
IV. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	26
V. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU STUDYUM, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŃNIA 2004 ROKU O OCHRONIE PRZYRODY	31
VI. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU ZMIANY STUDYUM, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA PROJEKTU STUDYUM	34
VII. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU ORAZ NA ŚRODOWISKO	39
VIII. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU STUDYUM, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU	41
IX. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE STUDYUM WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	49

X. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU STUDIUM ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	51
XI. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	52
XII. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	52
XIII. RYSUNEK PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	57

WSTĘP

Zgodnie z art. 46 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227) projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy lub zmiany studium, wymaga przeprowadzenia **strategicznej oceny oddziaływania na środowisko**.

Organ opracowujący projekt dokumentu **uzgadnia z właściwymi organami** - Dyrektorem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 53 ustawy Burmistrz Miasta Ząbki pismem znak: ZP/0717/34/2008 z dnia 16 grudnia 2008 roku wystąpił do wyżej wymienionych organów o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ząbki.

W odpowiedzi, pismo znak: RDOŚ-14-WOO-7041 - 97/08/bs z dnia 2 stycznia 2009 roku, Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie uzgodnił zakres prognozy oddziaływania na środowisko zgodny z art. 51 ust. 2 wyżej wymienionej ustawy oraz uzgodnił stopień szczegółowości uwzględniający w szczególności następujące zagadnienia:

- wpływ zagospodarowania poszczególnych terenów na cele ochrony projektowanych obszarów Natura 2000 z Dyrektywy Siedliskowej: Strzebla Błotna w Zielonce i Poligon Rembertów (w sąsiedztwie gm. Ząbki),
- oddziaływanie założeń studium na gatunki chronione prawem polskim i europejskim,
- zagwarantowanie połączeń przyrodniczych z okolicznymi terenami oraz drożności szlaków migracji zwierząt.

Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Warszawie pismem znak: ZNS. 711-79-1/09.E6 z dnia 19 stycznia 2009 roku określił następujący zakres i stopień szczegółowości prognozy:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- nazwisko osoby lub osób sporządzających prognozę,
- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu; stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,

- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne w szczególności na zdrowie ludzi, wodę i powietrze (należy uwzględnić zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy),
- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko.

Uwzględniając wymogi zawarte w ustawie, w uzgodnieniu z Dyrektorem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Warszawie, niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko projektu studium zawiera następujący **zakres tematyczny**:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko, a w szczególności na różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.
- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,

- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Organ opracowujący studium poddaje jego projekt wraz z prognozą oddziaływania na środowisko **opiniowaniu** przez wymienione wyżej organa (art. 54 ustawy).

W strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko zapewnia się możliwość **udziału społeczeństwa** oraz organizacji ekologicznych poprzez podanie do publicznej wiadomości informacji o przystąpieniu do opracowania projektowanego dokumentu, możliwość zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy, możliwość składania uwag i wniosków oraz sposób ich rozpatrzenia.

Zgodnie z art. 11 pkt 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.) organ sporządzający studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego ogłasza o **wyłożeniu projektu studium do publicznego wglądu** na co najmniej 14 dni przed dniem wyłożenia i wykląda ten projekt wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do publicznego wglądu na okres co najmniej 21 dni oraz organizuje w tym czasie dyskusję publiczną nad przyjętymi w projekcie studium rozwiązaniami.

Organ opracowujący projekt studium bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów oraz **rozpatruje uwagi i wnioski** zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa (art. 55 ust. 1).

Do przyjętego dokumentu załącza się **pisemne podsumowanie** zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone oraz propozycje metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu (art. 55, ust. 3).

I. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU STUDIUM ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

Podstawę prawną opracowania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy miejskiej Ząbki zatwierdzonego Uchwałą Rady Miejskiej w Ząbkach Nr 210/XXXIV/98 z dnia 15 czerwca 1998 roku stanowi Uchwała Nr VIII/51/2007 z dnia 26 kwietnia 2007 roku Rady Miejskiej w Ząbkach w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ząbki w granicach administracyjnych miasta.

W 2006 roku została przeprowadzona analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta Ząbki w celu oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W analizie wskazano na szereg rozbieżności między ustaleniami planu miejscowego, a ustaleniami studium. Nie są to duże rozbieżności, ale przy ustawowej

potrzebie zgodności planu ze studium uniemożliwia pełną realizację ustalonych celów w polityce przestrzennej prowadzonej przez władze miasta.

Obecnie zabudowa terenów zgodna z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego jest zabudową chaotyczną. W strukturze miasta przeplatają się ze sobą zabudowa jednorodzinna z wielorodzinną i usługami, ponieważ dotychczasowe ustalenia planu miejscowego umożliwiały wzajemne przenikanie się tych funkcji. Stworzyło to przestrzenny bałagan. W celu opanowania i poprawy tej sytuacji sporządzana jest zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy miejskiej miasta Ząbki.

Obszar miasta podzielony jest na dwie części – północną i południową. Podział przebiega wzdłuż linii kolejowej Warszawa Wileńska – Tłuszcz. Brak bezkolizyjnych połączeń komunikacyjnych pomiędzy poszczególnymi częściami Ząbek uniemożliwia scalenie i prawidłowe funkcjonowanie miasta.

W strukturze funkcjonalno – przestrzennej przeważającą część miasta zajmują tereny zabudowy mieszkaniowej, głównie jednorodzinnej, które stanowią łącznie 24,1% (całość terenów zabudowanych to 46,7 %) ogólnej powierzchni. Stosunkowo duży jest udział terenów leśnych –29,5 % i użytków rolnych –21,1 % z tego 7 ha w klasie IV, co stanowi 3,0 % powierzchni użytków rolnych) – zgodnie z zestawieniem gruntów na koniec 2008 roku..

Tereny o funkcji usługowej, magazynowej i w niewielkim stopniu produkcyjnej (hurtownie wyrobów spożywczych, zlewnia ścieków, sortownia śmieci) znajdują się na południowym – zachodzie, natomiast o funkcji handlowo - usługowej (wielkopowierzchniowe obiekty handlowe) w północno - zachodnim narożniku miasta (4,5 %). W ich sąsiedztwie występują dwa zespoły ogródków dziadkowych.

Znaczną część powierzchni jednostki zajmuje teren leśny położony na północnym – wschodzie będący fragmentem kompleksu leśnego Otwock - Nieporęt, graniczącym od zachodu z Zespołem Szpitala dla Psychicznie i Nerwowo Chorych w Drewnicy.

Północna część Ząbek jest praktycznie w pełni zainwestowana poza kompleksem ogrodów działkowych, które w przyszłości mogłyby być wykorzystane pod budownictwo mieszkaniowe z nieuciążliwymi usługami.

W południowej części miasta jest jeszcze trochę rezerw pod zainwestowanie. Głównie są to tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i wielorodzinne oraz usługi publiczne. Głównym czynnikiem hamującym rozwój budownictwa w tej części miasta było słabe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w sieć wodociągową. Rezerwy terenowe z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową obejmują łącznie 8,7 % powierzchni miasta.

Studium ma charakter aktualizacji sporządzonej kompleksowo dla całego jej obszaru w granicach administracyjnych miasta, uwzględniającej aspekty prawne, społeczno – gospodarcze, ekologiczne i przestrzenne.

Projekt studium opracowany jest zgodnie z zakresem i trybem określonym w obowiązującej ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 23 marca 2003 roku (Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.).

Projekt studium zawiera:

- część określającą uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego miasta przedstawione w formie tekstowej i graficznej,
- część tekstową zawierającą ustalenia określające kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta,
- rysunek przedstawiający w formie graficznej ustalenia określające kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta,
- uzasadnienie zawierające objaśnienie przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu zmiany studium.

Zgodnie ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym **studium uwzględnia uwarunkowania** wynikające z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony,
- stanu środowiska, w tym rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego,
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia,
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia,
- potrzeb i możliwości rozwoju miasta,
- stanu prawnego gruntów,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych,
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
- występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych,
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
- stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno - ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Ustalenia określające **kierunki zagospodarowania przestrzennego** miasta Ząbki obejmują:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów,
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym wyłączone spod zabudowy,
- obszary i zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk,
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,

- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym,
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego i ustaleniami programów,
- obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej,
- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych,
- obiekty i obszary, dla których wyznacza się w złożu filar ochronny,
- obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej,
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji,
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych,
- inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w mieście.

Część graficzna projektu studium została sporządzona na rysunku w skali 1:5000 wykonanym na kopii mapy topograficznej w skali 1:10000 pochodzącej z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

Zgodnie z projektem studium **celem zagospodarowania przestrzennego miasta Ząbki** jest „wielokierunkowa aktywizacja działań w zakresie gospodarki przestrzennej ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań związanych z rozwojem aglomeracji warszawskiej, a także poprawa jakości życia społeczności lokalnej w warunkach zrównoważonego rozwoju z wykorzystaniem walorów położenia miasta i możliwości rozwoju aktywności podmiotów gospodarczych”.

Cele i działania w zakresie ochrony środowiska określone w studium powinny stwarzać warunki dla takich zachowań miejscowej społeczności, które polegać będą w pierwszej kolejności na nie pogarszaniu obecnego stanu środowiska przyrodniczego w mieście, a następnie na poprawie tego stanu. Realizacja wytyczonych celów powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie Ząbek.

Biorąc za podstawę rozpoznane w trybie sporządzania studium uwarunkowania rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta Ząbki, określone w strategii rozwoju gminy:

- docelową wizję rozwoju miasta Ząbki jako atrakcyjne miejsce życia na obszarze metropolii stołecznej,
- misję rozwoju gminy Ząbki polegającą na przekształceniu gminy Ząbki w ośrodek konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki lokalnej, zdrowych warunków zamieszkania, efektywnego inwestowania, pracy i wypoczynku,

a także ustalenia zawarte w planie zagospodarowania województwa mazowieckiego, określono następujące **cele rozwoju zagospodarowania przestrzennego** miasta Ząbki:

- racjonalne korzystanie z zasobów środowiska przyrodniczego z uwzględnieniem zasad jego ochrony,
- ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego miasta,
- wzmacnianie wielofunkcyjności struktury przestrzennej miasta, z wykorzystaniem renty położenia miasta Ząbki względem centrum Warszawy,
- podniesienie standardu zagospodarowania obiektów i terenów związanych z ochroną zdrowia, sportem i bazą hotelową,
- utrzymanie stopnia lesistości i propagowanie idei miasta ogrodu przy zagospodarowywaniu poszczególnych działek oraz terenów inwestycji publicznych,
- optymalne gospodarowanie gruntami w celu racjonalnego wykorzystania infrastruktury technicznej,
- stworzenie podstaw dla rozwoju działalności inwestorów w zakresie produkcji i usług, w tym handlowych, oraz rozwoju turystyki,
- systematyczny rozwój i modernizacja układu komunikacji w nawiązaniu do układu komunikacji warszawskiej, jak i komunikacji regionalnej i krajowej,
- poprawa wyposażenia miasta w obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i społecznej.

Mając na uwadze osiągnięcie przyjętych celów rozwoju zagospodarowania przestrzennego, **kierunki zmian w strukturze przestrzennej** miasta Ząbki będą dotyczyć:

- przywrócenia lub podniesienia wartości zdegradowanych zasobów przyrodniczych i kulturowych miasta,
- kontynuacji założeń w kształtowaniu centrum miasta,
- dążenie do jednorodności zabudowy w poszczególnych częściach miasta z jednoczesnym zapewnieniem wielofunkcyjności miasta w całości,
- wyznaczenie terenów do rozwoju i realizacji różnorodnej aktywności gospodarczej,
- umożliwienia realizacji przedsięwzięć w systemie komunikacji ponadlokalnej,
- usprawnienie i poprawa standardów komunikacji lokalnej.

Przyjęta przez władze Ząbek polityka przestrzenna, określona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta, będzie podstawą do podejmowania kolejnych prac planistycznych odnoszących się do poszczególnych obszarów miasta, podstawą opracowywania analiz zgodności ustaleń sporządzanych planów miejscowych z tą polityką, a także będzie dokumentem pomocniczym w przygotowywa-

niu decyzji o warunkach zabudowy wydawanych w trybie administracyjnym. Będzie również materiałem pomocniczym w sprawach:

- realizacji strategii rozwoju miasta,
- planowania i realizacji zadań własnych związanych z zagospodarowaniem przestrzennym,
- ofertowej działalności gminy,
- posługiwania się przepisami ustaw odrębnych, które mając swój aspekt przestrzenny na obszarze miasta, wpływają na ustalenia studium i wiążą organy administracji w mieście w postępowaniu administracyjnym,
- gospodarki gruntami w mieście,
- podejmowania działań związanych z obejmowaniem ochroną najbardziej cennych i wartościowych obszarów i obiektów w mieście,
- wykonywania prognoz oddziaływania na środowisko projektów planów miejscowych,
- wykonywania raportów oddziaływania na środowisko,
- planowania prac kartograficznych umożliwiających sprawną działalność planistyczną i administracyjną.

W celu określenia działań zmierzających do realizacji polityki przestrzennej na obszarze miasta Ząbki, wyróżnia się:

- strefę do uzupełnienia i uporządkowania zabudowy w granicach niezakończono miasta ogrodu wraz z centrum miejskim,
- strefę do zainwestowania kubaturowego po północnej stronie od linii kolejowej,
- strefę do zainwestowania kubaturowego po południowej stronie linii kolejowej do ul. Nowo-Ziemowita,
- strefę do zainwestowania kubaturowego na południe od ul. Nowo - Ziemowita.

Na terenach do zainwestowania kubaturowego wyróżniono następujące **rodzaje zabudowy**: mieszkaniową jednorodziną (MN), mieszkaniową wielorodzinną (MW), obiektami usług publicznych (UP), obiektami usług komercyjnych (U), obiektami wielkopowierzchniowymi (UW), obiektami infrastruktury technicznej (UI) i związanej z aktywnością gospodarczą (AG).

Na **terenach biologicznie czynnych**, w postaci zieleni wysokiej i niskiej, wyróżniono poszczególne rodzaje tych terenów: leśne (LS), parków, zieleńców (ZP), zieleńców przy parkingach (ZP/KS), ogrodów działkowych w południowo-zachodniej części miasta (ZD) i cmentarzy (ZC).

Terenami wyłączonymi z nowej zabudowy są tereny leśne, położone jednocześnie w Warszawskim Obszarze Chronionego Krajobrazu. Zmianie zagospodarowania mogą podlegać jedynie tereny położone po zachodniej stronie ulicy Nowo - Ziemowita, gdzie projektuje się utworzenie parku miejskiego oraz pętli tramwajowej linii biegnącej wzdłuż ulicy Nowo - Ziemowita.

Projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ząbki powiązany jest z innymi dokumentami w zakresie gospodarki przestrzennej i ochrony środowiska, jak między innymi:

- Planem zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego (Zarząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa, 2004),
- Miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego miasta Ząbki (Uchwała Nr 90/XVIII/03 Rady Miejskiej w Ząbkach z dnia 19 grudnia 2003 r.),
- Strategią rozwoju miasta Ząbki na lata 2007 –2015 (A. Gałązka, R. Górniak, 2007),
- Programem ochrony środowiska dla gminy miejskiej Ząbki na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2012 - 2015,
- Planem gospodarki odpadami dla gminy miejskiej Ząbki na lata 2006-2011.

Należy podkreślić, że zasadniczy materiał wejściowy do opracowania przyrodniczych podstaw projektu studium stanowi „Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe gminy miejskiej Ząbki” opracowane w 2008 roku.

II. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

W niniejszej prognozie zastosowano **metodę opisową** polegającą na szczegółowej analizie całości materiału składającego się na treść uwarunkowań, celów i kierunków zagospodarowania przestrzennego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ząbki. Sposób opracowania prognozy został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego.

Pierwszym etapem prac nad prognozą było zapoznanie się z projektem studium oraz rozpoznanie uwarunkowań środowiska w oparciu o dostępne materiały i dokumenty planistyczne, które następnie posłużyło do określenia diagnozy stanu środowiska przyrodniczego na terenie gminy Ząbki. Wnioski wynikające z uwarunkowań środowiska stanowiły przesłanki przy konstruowaniu ustaleń projektu studium. W trakcie prac przeprowadzane były konsultacje branżowe pomiędzy projektantami studium a autorem prognozy.

W prognozie analizie poddano przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko zawarte w projekcie studium. Do identyfikacji oddziaływań znacząco oddziaływujących na środowisko wykorzystano Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 roku w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 z późn. zmianami).

W procedurze rozpatrywania oddziaływania ustaleń tego dokumentu uwzględniono wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki miejskiej. Ocenę przeprowadzono kompleksowo dla jednego wariantu ustaleń planistycznych zaproponowanych przez projektantów urbanistów. W ocenie wykorzystano metodę prostego prognozowania posługując się **metodą analogii** do oddziaływań

istniejących tego typu przedsięwzięć, jak: dróg, linii kolejowej, linii elektroenergetycznych, gazociągu, instalacji komunalnych, terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej, usługowo – produkcyjnej i innych.

Źródłami informacji przy opracowaniu prognozy oddziaływania projektu studium były materiały uzyskane z Urzędu Miasta w Ząbkach, Starostwa Powiatowego w Wołominie, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego, Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Wołominie, Nadleśnictwa Drewnica, a także materiały powszechnie dostępne w internecie, jak: programy, strategie, plany, studia.

Dla zilustrowania całości problematyki zawartej w prognozie, w oparciu o mapę polityki przestrzennej, sporządzono techniką komputerową z wykorzystaniem programu AUTOCAD, rysunek prognozy w skali 1:5000.

III. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU STUDIUM

1. Charakterystyka środowiska

W podziale fizyczno – geograficznym Polski według J. Kondrackiego obszar gminy położony jest w granicach mezoregionu **Równiny Wołomińskiej**, wchodzącej w skład makroregionu Niziny Środkowomazowieckiej.

Wysoczyzna ma charakter starej zdenudowanej formy plejstoceńskiej, której pierwotne wyraźne formy morfologiczne na skutek erozji uległy złagodzeniu i niwelacji. Obszar wysoczyzny jest mało zróżnicowany hipsometrycznie i wyniesiony jest na wysokość 88,5 – 92,5 m n.p.m. Płaska powierzchnia moreny dennej nadbudowana jest wałami wydmowymi tworzącymi miejscowe kulminacje dochodzące do 103,0 m n.p.m., położone tuż za ul. Piłsudskiego w obrębie miasta Zielonka.

W północno – wschodniej części Ząbek spotyka się niewielkie owalne zagłębienia o charakterze bezodpływowym, których dna wypełnione są oczkami wodnymi.

Płaska powierzchnia wysoczyzny łagodnie nachylona jest ze wschodu w kierunku **obniżeń wytopiskowych** rozciągających się wzdłuż zachodniej granicy miasta. Najniższe punkty wysokościowe - 82,5 m n.p.m. znajdują się w części północno – zachodniej w rejonie domu handlowego „Praktiker” przy ulicy Radzymińskiej oraz w rejonie ulicy S. Batorego na zachodzie miasta - 83,0 m n.p.m.

Otwarta przestrzeń obniżeń wytopiskowych wypełniona jest siecią rowów melioracyjnych odwadniających obszar i w znacznej części przeznaczona pod ogródki działkowe mieszkańców Warszawy. Obniżenia rozdzielają zwartą zabudowę wschodnich obrzeży dzielnicy Warszawy - Targówka i zabudowy miasta Ząbki.

Rzeźbę przedmiotowego obszaru uzupełniają formy pochodzenia antropogenicznego związane z działalnością gospodarczą człowieka. Powszechnie występują nasypy budowlane, nasypy i wykopy drogowe, nasyp kolejowy, sztucznie uformowane skarpy,

zniwelowane powierzchnie placów budowy, boisk sportowych, parkingów itp., wyrobiska poeksploatacyjne glin i ilów. Swoistą formę antropogeniczną stanowią zbiorniki wodne (glinianki) i rowy melioracyjne.

Pod względem **geologicznym** obszar miasta leży w granicach Niecki Warszawskiej będącej częścią jednostki strukturalnej synklinorium Niecki Brzeźnej wypełnionej osadami paleozoicznymi, mezozoicznymi i kenozoicznymi (trzeciorzędowymi i czwartorzędowymi).

Czwartorzęd reprezentowany jest przez utwory lodowcowe z najgłębiej zalegającymi glinami zwałowymi, na których występuje seria osadów piaszczystych z lokalnymi soczewkami glin. Powyżej nich znajduje się nieciągła kilkumetrowa warstwa ilów zastoiszkowych, które obok glin były eksploatowane w południowej części Ząbek. W obrębie wysoczyzny od powierzchni terenu do głębokości 1 – 2 m występują gliny piaszczyste i piaski.

Plejstoceńskie utwory piaszczysto - gliniaste nie stwarzają na ogół ograniczeń dla budownictwa. Utrudnienia w posadowieniu zabudowy mogą jedynie wynikać z warunków hydrogeologicznych - zawodnienia gruntów.

Najmłodszymi utworami uczestniczącymi w budowie geologicznej obszaru są osady holocenne o charakterze aluwialno – deluwialnym. Osady te reprezentują grunty mineralne (piaski drobnoziarniste i średnie) z domieszką części organicznych (torfy i namuły) o miąższości 1 – 2 m, zalegające na dnie obniżień wytopiskowych.

Osady te należą do gruntów mało przydatnych lub nieprzydatnych dla budownictwa. Są to grunty słabonośne i niestabilne o zróżnicowanych parametrach geotechnicznych.

Na terenie Ząbek nie występują udokumentowane złoża kopalin pospolitych. Ślady po zakończonej eksploatacji glin i ilów w postaci dołów poeksploatacyjnych wypełnionych wodą (glinianki) występują w zachodniej części miasta.

Na terenie Ząbek brak jest większych cieków wodnych. Na północny - wschód od miasta w odległości 0,3 km przepływa rzeka Długa (Kanał Markowski), która uchodzi do Kanału Żerańskiego.

Lokalną sieć hydrograficzną tworzy grupa bezimienny małych cieków wodnych płynących od zbiorników wodnych i zabytkowego cmentarza, położonych na terenie Nadleśnictwa Drewnica oraz Szpitala dla Psychicznicy i Nerwowo Chorych, kilka bezimiennych, uregulowanych cieków wodnych płynących na terenie ogródków działkowych oraz rów wodny płynący od ul. Gajowej i Zielenieckiej do terenów przemysłowych.

Sieć zbiorników wodnych tworzą: trzy zbiorniki na terenie ogródków działkowych u zbiegu ulicy Radzymańskiej i Wolności, cztery małe zbiorniki na terenie kompleksu leśnego Nadleśnictwa Drewnica oraz mały zbiornik wodny nieopodal ul. Kolejowej.

Naturalne zbiorniki wodne wypełniają dna początkowo bezodpływowych zagłębień terenowych, które zostały w okresie późniejszym wciągnięte w sztuczny odpływ poprzez powstanie szeregu rowów melioracyjnych. Pozostałe mają charakter dołów poeksplo-

atacyjnych – glinianek. W wyniku melioracji i osuszania terenów budowlanych kilka dołów jest suchych.

Gmina Ząbki znajduje się w obrębie dwóch **głównych zbiorników wód podziemnych: GZWP** w utworach trzeciorzędowych nr 215 „Subniecka Warszawska” i GZWP w utworach czwartorzędowych nr 222 „Dolina Środkowej Wisły”.

Zbiornik „Subniecka Warszawska” jest typu porowego o średniej głębokości ujęć na poziomie 180 m. Zbiornik charakteryzuje się niską odnawialnością zasobów wodnych, co wymaga szczególnie racjonalnej gospodarki jego zasobami.

Zbiornik „Dolina Środkowej Wisły” typu porowego i średniej głębokości ujęć wody z 60 m, charakteryzuje się stosunkowo płytkim występowaniem poziomu wodonośnego przy słabej izolacji, co stwarza duże zagrożenie przed zanieczyszczeniami powierzchniowymi. Zbiornik wymaga ustanowienia obszaru ochronnego.

W granicach miasta występują **trzy poziomy wodonośne**, które pozostają ze sobą w powiązaniu hydraulicznym.

Pierwszy poziom wodonośny występuje w piaszczystych i piaszczysto – pylastych osadach na głębokości 0,5 - 7,0 m ppt. w zależności od konfiguracji terenu. Najgłębiej poziom wód gruntowych utrzymuje się w obrębie najbardziej wyniesionych partii wysoczyzny, a najpłycej w obniżeniach terenowych, gdzie w okresie nasilonych opadów atmosferycznych stagnuje na powierzchni terenu kontaktując się z wodami powierzchniowymi. Użytkowy poziom wodonośny w wielu oślonach pozbawiony jest izolacji od powierzchni ziemi i z tego względu w dużym stopniu narażony na zanieczyszczenia antropogeniczne.

Drugi poziom wodonośny występuje w piaskach i piaskach na głębokości 5 – 15 m ppt. Wody te występują przeważnie pod napięciem hydrostatycznym. Poziom ten jest powszechnie wykorzystywany i ma największe znaczenie praktyczne.

Trzeci poziom wodonośny występuje lokalnie w osadach piaszczystych na głębokości około 40 – 50 m ppt i jest przykryta pakietem glin zwałowych i osadów wodnolodowcowych.

Na terenie miasta Ząbki brak jest komunalnego ujęcia wody. Zbiorcze zaopatrzenie w wodę pitną oparte jest na wodociągu warszawskim poprzez istniejące ujęcia zlokalizowane przy ul. 11-go Listopada i ul. Łodygowej. Szacuje się, że z wodociągu korzysta zaledwie około 35 % mieszkańców miasta. Osiedla mieszkaniowe posiadają własne lokalne ujęcia wody. Ludność i podmioty gospodarcze korzystają z indywidualnych ujęć wody, wierconych i kopanych. Ujmowana woda pochodzi najczęściej z drugiego pietra wodonośnego występującego w przewarstwieniach piaszczysto – żwirowych na głębokości 5 – 15 m ppt.

Na terenie miasta większa część **pokrywy glebowej** została zdewastowana lub znacznie przekształcona w wyniku procesów urbanizacyjnych związanych z rozwojem Ząbek. Na przeważającej powierzchni warstwa glebowa została fizycznie usunięta i zastąpiona gruntami pochodzenia antropogenicznego o zmienionych właściwościach

fizyczno - chemicznych i stosunkach powietrzno – wodnych dostosowanych do pełnionej funkcji (zieleńce, skwery, ogrody działkowe).

W obrębie wysoczyzny dennej na fragmentarycznie zachowanych terenach rolniczych oraz terenach leśnych pierwotną pokrywą glebową tworzą gleby bielicowe kwaśne i bardzo kwaśne w V i VI klasie bonitacyjnej gruntów ornych. Gleby te są bardzo przepuszczalne i pokarmowo ubogie, bez praktycznych możliwości podniesienia ich wartości rolniczej. Pod kompleksami leśnymi dobrze zachowały się gleby pseudobielicowe.

Rzadko spotyka się gleby brunatne właściwe w klasie RV gruntów ornych (rejon szpitala w Drewnicy) i w klasie RIVb (południowo – zachodnia część miasta).

W obrębie obniżeń wytopiskowych i zagłębień bezodpływowych występują gleby organiczne i mineralno – organiczne (gleby torfowe, murszowe i czarne ziemie).

Gleby torfowe położone są głównie w zachodniej części miasta (rejon centrów handlowych, wzdłuż linii kolejowej, w sąsiedztwie elektrociepłowni Kawęczyn). Znacznie większe powierzchnie zajmują mursze stanowiące formę przejściową pomiędzy glebami organicznymi i mineralnymi. Występują one pograniczu gleb torfowych oraz brunatnych i pseudobielicowych oraz fragmentami w południowo – wschodniej części Ząbek.

W niewielkiej enklawie w rejonie kościoła i przedszkola występują czarne ziemie wykształcone z piasków gliniastych mocnych podścielonych piaskami luźnymi.

Wymienione wyżej gleby w zależności od stopnia uregulowania stosunków wodnych należą do 2 lub 3 kompleksu użytków zielonych średnich lub słabych w V-VI klasie bonitacyjnej.

Intensywnie uprawiane są jedynie gleby występujące na terenie ogródków działkowych w zachodniej części miasta.

W sąsiedztwie dróg, w otoczeniu pustostanów, na niezagospodarowanych terenach budowlanych spotyka się odrębną kategorię gleb pochodzenia antropogenicznego, w składzie których występują: gruz, drewno, papier itp. Są to gleby porośnięte chwastami i roślinnością ruderalną.

Gleby na terenie miasta odznaczają się dużym stopniem degradacji i dewastacji oraz dużym stopniem zakwaszenia. Podstawowym problemem w zakresie ochrony gleb jest zabezpieczenie niszczeniem mechanicznym oraz zanieczyszczeniami.

W obrębie miasta **roślinność naturalna** uległa dużym przekształceniom, głównie za sprawą działalności ludzkiej. Spotkać tu można różne typy ekosystemów, naturalne jak i półnaturalne, w tym lasy, siedliska drzewiaste i krzewiaste, alejowe nasadzenia przydrożne, zespoły komponowanej roślinności wysokiej parków i cmentarzy, roślinność siedlisk łąkowych, w tym zespoły roślinności łąk wilgotnych, zespoły roślinne w obrębie zabudowy oraz w strefach przydrożnych, roślinność ruderalną, występującą w miejscach o intensywnej zabudowie.

W granicach administracyjnych miasta **lasy i grunty leśne** zajmują powierzchnię 273,1 ha, co stanowi około 23,3 % ogólnej jego powierzchni.

Największy kompleks leśny Nadleśnictwa Drewnica występuje w północno – wschodniej części miasta. Dwa niewielkie kompleksy leśne położone są wzdłuż przemysłowej linii kolejowej przy ulicy Skrajnej oraz pomiędzy ulicami: Gajową, Al. Piłsudskiego, Mazurską, Morki, Rychlińskiego, Wrzosową, Ks. Skorupki i Sosnową.

Lasy te obok trzech innych nadleśnictw położonych wokół Warszawy wchodzi w skład powołanego w 2005 roku Leśnego Kompleksu Promocyjnego "Lasy Warszawskie".

Głównym gatunkiem w drzewostanie jest sosna pospolita stanowiąca około 90 % powierzchni. Pozostałe gatunki reprezentowane są przede wszystkim przez brzozę i dąb, w mniejszym stopniu przez klon, olchę, świerk, osikę, topolę, modrzew, jesion, wiąz, grab, lipę i wierzbę.

Drzewostany w obrębie kompleksu leśnego pochodzą głównie z odnowień sztucznych.

W strukturze wiekowej przeważają drzewostany w grupie 40 – 60 lat. Drzewostanów młodszych, jak i starszych jest dużo mniej. Pojedynczo występują egzemplarze drzew o bardzo dużych walorach przyrodniczo – krajobrazowych.

Na terenie gminy Ząbki gospodarcze znaczenie lasów jest niewielkie. Na stan taki wpływ ma zaliczenie kompleksów leśnych do kategorii lasów ochronnych.

Użytki zielone zajmują 10,2 % powierzchni Ząbek. Ekosystemy łąkowe stanowią tereny otwarte położone w sąsiedztwie istniejącej zabudowy w zachodniej części miasta. Są to znacznie przekształcone ekosystemy półnaturalnych łąk ze zbiorowiskami roślinności łąk wilgotnych, rozwijających się na siedliskach o wysokim poziomie wód gruntowych i łąk świeżych zajmujących gleby mineralne i próchniczne, średnio wilgotne. Prace melioracyjne użytków zielonych spowodowały procesy odwodnień i degradacji tych terenów, której efektem było wyginięcie roślinności związanej z dawnymi metodami gospodarki łąkarskiej oraz ograniczenie zasięgu występowania cennych przyrodniczo ekosystemów łąkowych.

Na obecną strukturę oraz stan szaty roślinnej najsilniejszy wpływ ma działalność ludzka. Zbiorowiska antropogeniczne występują na obszarach intensywnie użytkowanej ziemi i utrzymują się wyłącznie dzięki działalności człowieka. Obejmują one zbiorowiska segetalne (ogródków przydomowych i upraw ogrodniczych), ruderalne (pasy drogowe, otoczenie pustostanów i niezagospodarowanych terenów budowlanych), dywanowe (place zabaw, boiska, podwórka) oraz roślinność synantropijna (nieużytki).

Tereny zieleni miejskiej tworzą: park, cztery zespoły ogródków działkowych, dwa cmentarze, ogrody przydomowe, zieleń obiektów sportowych, zieleń osiedlowa oraz zieleń przyuliczna. Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej zajmują obszar 6,4 ha; a zieleń uliczna 13,6 ha.

Znaczenie zieleni miejskiej w strukturze funkcjonalno – przestrzennej jest nie do przecenienia. Zieleń pełni ogromną rolę w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu miejskiego, poprawie walorów środowiska przyrodniczego, w utrzymaniu odpowiednich standardów życia mieszkańców miasta i w wielu innych aspektach.

Średnia roczna temperatura powietrza waha się od 7,5^o C do 7,8^o C. Okres wegetacji trwa tutaj około 210 - 215 dni. Obszar otrzymuje średnio około 450 - 500 mm opadu. Pokrywa śnieżna zalega przeciętnie przez 70 - 80 dni. W rozkładzie wiatrów dominuje sektor zachodni, w tym wiatry zachodnie (16,8 %), południowo – wschodnie (11,8 %) i południowo – zachodnie (11,1 %). Najrzadziej wieją wiatry z kierunku północno – wschodniego (3,7 %) i północnego (4,7 %).

Korzystniejsze **warunki klimatu lokalnego** panują w obrębie wysoczyzny. Obok stosunków termiczno - wilgotnościowych (mniejsze amplitudy temperatur, mniej przymrozków, niższa wilgotność względna, mniejsza ilość mgieł itp.) korzystniejsze są również warunki aerosanitarne. Na ogół korzystniejsze są również warunki solarne.

Mniej korzystne dla zabudowy i zdrowia ludzi warunki termiczno - wilgotnościowych i wietrznych występują w obniżeniach terenowych. Są to z reguły obszary podmokłe z wodą przypowierzchniową zajęte przez łąki i pastwiska. W zagłębieniach terenowych tworzą się zastoiska wilgotnego powietrza, spowodowane obecnością wód powierzchniowych i dużą kondensacją pary wodnej przy niższych temperaturach. Częstsze są tutaj przymrozki. Ponadto są terenami napływu chłodnych mas powietrza z obszarów wyżej położonych.

W klimacie miasta dają się wyróżnić dwie strefy charakteryzujące się odmiennymi warunkami mikroklimatycznymi. Jest to strefa zurbanizowana, tj. zwartej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej oraz strefa terenów otwartych, czyli użytków rolnych, leśnych, terenów zieleni miejskiej itp.

Strefa zurbanizowana odznacza się podwyższoną temperaturą powietrza, niższą wilgotnością względną, większym parowaniem, mniejszym nasłonecznieniem, krótszym okresem zalegania pokrywy śnieżnej, większą koncentracją zanieczyszczeń powietrza. Szybsze parowanie powoduje mniejszą retencję gruntową, co jest niekorzystne dla środowiska przyrodniczego, w tym również dla człowieka.

Otwarte tereny rolne i leśne stanowią tą część przestrzeni miejskiej, która tworzy system ekologiczny oraz decyduje o przewietrzaniu miasta.

2. Stan środowiska

Powietrze atmosferyczne jest jednym z najbardziej wrażliwych na zanieczyszczenia elementów środowiska przyrodniczego, który decyduje o jakości życia człowieka, zwierząt i roślin. Zły stan sanitarny atmosfery powoduje pogorszenie zdrowia ludności, obniżenie walorów środowiska, a także wymierne straty gospodarcze.

Gmina Ząbki charakteryzuje się stosunkowo małym udziałem emisji **zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego**. Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na

terenie gminy są: kotłownie osiedlowe i obiektów użyteczności publicznej oraz indywidualne paleniska domowe (emisje pyłów i gazów), ulice i drogi publiczne (emisje spalin i produktów ropopochodnych, pył zawieszony), tereny usługowo – produkcyjne będące miejscem składowania, rozładunku i załadunku substancji sypkich i lotnych (pył zawieszony, spaliny), duże parkingi przy centrach handlowych (spaliny).

Największe stężenie spalin samochodowych występuje na skrzyżowaniach głównych ulic miasta i przy trasach tranzytowych. Na zanieczyszczenia pochodzące ze środków komunikacji najbardziej narażeni są mieszkańcy ulic o największym natężeniu ruchu samochodowego: Piłsudskiego, Batorego, Ks. Skorupki, Warszawskiej i Łodygowej. Przyczyną nadmiernej emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych jest mała przepustowość dróg, duży udział ruchu tranzytowego, zły stan techniczny nawierzchni ulic i pojazdów, zła organizacja ruchu.

Ruch tranzytowy jest niekorzystny dla miasta, ponieważ niedostatecznie wykształcony układ zewnętrznych dróg tranzytowych poza granicami Ząbek powoduje ciągły wzrost bardzo kolizyjnego ruchu przez centrum miasta. Prawidłowe funkcjonowanie miasta uniemożliwia posiadanie tylko jednego połączenia obu części, rozdzielonych torami kolejowymi.

Jednym z największych źródeł zanieczyszczenia powietrza na terenie miasta jest tzw. **emisja niska**, występująca na terenach zwartej i starszej zabudowy, gdzie warunki przewietrzania są znacznie utrudnione, a budynki ogrzewane są indywidualnie. Rozproszenie zabudowy miejskiej i małe jednostkowe zapotrzebowanie ciepła wynikające z charakteru zabudowy (przewaga budownictwa jednorodzinnego) nie sprzyjają tworzeniu scentralizowanej gospodarki cieplnej.

Do substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń pochodzących z procesów spalania energetycznego należą: dwutlenek węgla, tlenek węgla, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu oraz pyły. Dużym problemem jest spalanie w domowych piecach paliw niskiej jakości, w tym tworzyw sztucznych, gumy i tekstyliów, co powoduje, że do atmosfery przedostają się duże ilości sadzy, węglowodorów aromatycznych, merkaptanów i innych związków chemicznych szkodliwych dla zdrowia ludzi.

Nowe budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne oraz obiekty użyteczności publicznej w większym stopniu wykorzystują paliwa proekologiczne (olej opałowy, gaz, energia elektryczna, pompy ciepłe). Ograniczaniu emisji niskich sprzyja zwłaszcza rozwój sieci gazowniczej.

Na obszarze Ząbek brak jest większych źródeł emisji o charakterze przemysłowym. W mieście funkcjonują jedynie małe zakłady produkcyjne - usługowe wykorzystujące własne lokalne kotłownie. W grupie tej występują tereny magazynowo – składowe (hurtownie, giełda towarowa, punkty zaopatrzenia w opał, materiały budowlane itp.).

Duży wpływ na stan sanitarny atmosfery mają duże obiekty przemysłowe i komunalne położone poza granicami miasta. Są to między innymi: ciepłownia Kawęczyn oraz spalarnia odpadów komunalnych.

Odrębnym rodzajem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego są odory rozumiane jako dyskomfort związany z przedostawaniem się gazów złownonych do atmosfery. Na terenie miasta odory mają wyłącznie oddziaływanie lokalne. Do źródeł wytwarzających gazy złowne można zaliczyć: punkt zlewny ścieków, nieszczelne szamba i nieszczelna kanalizacja sanitarna, niezorganizowane źródła emisji gazów złownych z indywidualnych palenisk domowych (palenie tworzyw sztucznych i gumy).

Źródłem odorów dla ludności mieszkającej w południowej części miasta jest nieczynne składowisko odpadów, do rekultywacji którego użyte były osady ściekowe. W wyniku fermentacji substancji organicznych i przy niesprzyjających warunkach meteorologicznych odczuwalna jest uciążliwość zapachowa w promieniu do 500 m.

Jakość powietrza atmosferycznego w południowej części Ząbek oceniono w ramach przeglądu ekologicznego sporządzonego dla nieczynnego składowiska odpadów położonego 500 metrów od granicy miasta. Wyniki obliczeń wskazują, że poza terenem wysypiska nie występują przekroczenia dopuszczalnych wartości opadu pyłu ($200 \text{ g/m}^2/\text{rok}$). Pod względem mikrobiologicznym nie wykryto poszukiwanych bakterii, a liczba gronkowców nie przekroczyła dopuszczalnych norm.

Z publikowanych przez WIOS w Warszawie danych wynika, że jedynym parametrem, którego wartość przekracza dopuszczalne stężenia pomierzone na stacji Warszawa – Targówek w okresie 2007 roku jest stężenie pyłu zawieszonego PM10 o wartości do $120 \mu\text{g/m}^3$ (dla stężeń 24 godzinnych).

Stężenia zanieczyszczeń powietrza charakteryzuje zmienność sezonowa, związana z warunkami klimatycznymi. Dominujący udział w zanieczyszczaniu ma spalanie węgla, koksu oraz olejów opałowych, których największe zużycie przypada w czasie jesiennym i zimowym, stąd też zdecydowanie większe jest zasiarczenie atmosfery w tym okresie.

Zmienność sezonową wykazuje również pył zawieszony i dwutlenek azotu. Wartości stężeń w miesiącach zimowych są wyższe niż w miesiącach letnich.

W stężeniach pyłu dużą rolę odgrywa emisja niezorganizowana w formie pylenia z terenów pozbawionych szaty roślinnej, nieużytków, czy terenów zagospodarowanych oraz ulic miejskich o nawierzchni gruntowej i żwirowej.

Jakość gleb na terenie miasta nie odbiega od jakości pokrywy glebowej na obszarze Polski. Przeprowadzone w 2006 roku badania gleb na zawartość oznaczonych pierwiastków, w tym metali ciężkich (Fe, Pb, Cd) wykazują podobne wartości, nie przekraczając dopuszczalnych norm dla danego rodzaju terenu.

Zdecydowana większość gleb poziomu powierzchniowego wykazuje odczyn kwaśny, co prawdopodobnie spowodowane jest opadem pyłów pochodzących ze spalania paliw oraz działalności zakładów produkcyjno – usługowych.

Zasoby wodne uległy dużej degradacji. Nastąpił zanik oczek i stawów wodnych oraz degradacja układu wodnego w północnej części ogródków działkowych, degradacja oczek wodnych w strefie lasów, degradacja rowów melioracyjnych w części połu-

dniowej, zanieczyszczenie wód przypowierzchniowych oraz pierwszego poziomu użytkowego na głębokości 20 – 40 m.

Ekosystemy łąkowe występujące w zachodniej części Ząbek na skutek systematycznej ekspansji zabudowy zostały znacznie zdegradowane. Melioracje, wykopy budowlane oraz nasypy drogowe spowodowały odwodnienie obszaru, obniżenie poziomu wód gruntowych i w konsekwencji osuszenie. Zjawisko to występuje w całym pasie zachodnim miasta, głównie w rejonie centrów handlowych i ulicy Batorego.

Jakość wód powierzchniowych i podziemnych w obrębie Ząbek pozostawia wiele do życzenia. Na ich złą jakość wpływ mają przede wszystkim zanieczyszczenia obszarowe oraz nieuregulowana gospodarka ściekowa terenów nieskanalizowanych.

Zbiornym systemem odprowadzania ścieków objętych jest około 87 % ogółu mieszkańców miasta. Istniejąca ogólnospławna sieć kanalizacyjna o długości 76.9 km odprowadza ścieki do komunalnej oczyszczalni „Czajka” w Warszawie. Na pozostałym obszarze ścieki kierowane są do szamb, a następnie wywożone taborem asenizacyjnym do punktu zlewnego zlokalizowanego przy ul. Piłsudskiego.

W mieście brak jest kanalizacji deszczowej. Ścieki deszczowe odprowadzane są na tereny zielone oraz bezpośrednio gruntu. Stwarza to poważne zagrożenia dla wód powierzchniowych i gruntowych. Szczególnie niebezpieczne są wody zanieczyszczone substancjami ropopochodnymi pochodzącymi z nawierzchni ulic i parkingów.

Z uwagi na słabo rozwiniętą sieć hydrograficzną w obrębie miasta nie są prowadzone w ramach regionalnego monitoringu badania stanu sanitarnego wód powierzchniowych.

Analiza wód powierzchniowych pobranych z glinianki położonej niedaleko ulicy Podleśnej wykazała, że woda w zbiorniku była pozaklasowa, ze względu na przekroczone zawartości fosforu. Pozostałe składniki pozwoliłyby zakwalifikować te wody do II klasy czystości.

Należy sadzić, że wody powierzchniowe w mieście są silnie zanieczyszczone. Na podstawie analiz fizyczno - chemicznych stwierdzono zanieczyszczenie wód gruntowych pierwszego poziomu zwiększoną ilością chlorków, azotanów oraz związków żelaza.

Analiza stanu środowiska przyrodniczego pozwoliła wyodrębnić na terenie miasta następujące **formy degradacji powierzchni ziemi**: wyrobiska poeksploatacyjne ilów i glin o zróżnicowanych powierzchniach rozmieszczone w różnych częściach miasta, przesuszone tereny użytków zielonych położone w zachodniej części miasta w wyniku nadmiernego odwodnienia, zanieczyszczone odpadami powierzchnie leśne i przydrożne rowy oraz inne grunty i nieużytki.

Podstawowym czynnikiem degradującym powierzchnię ziemi była dotychczas niekoncesjonowana eksploatacja kopalni, w wyniku której znacznej dewastacji uległo kilkanaście hektarów użytków rolnych i leśnych. Efektem zakończonej eksploatacji glin i ilów są dzisiaj liczne doły o zróżnicowanych rozmiarach i głębokości, suche lub wypeł-

nione wodą. Występują głównie w zachodniej części miasta (róg ulicy Radzymińskiej i Wolności).

Na terenie miasta powstają odpady bytowe (metale, papier i tektura, odpady organiczne, tworzywa sztuczne), odpady przemysłowe (stłuczka szklana, tworzywa sztuczne, skrawki tkanin), odpady budowlane (gruz, drewno, pręty metalowe).

Zbiórką i wywozem odpadów zajmują się wyspecjalizowane firmy dysponujące kontenerami, które rozstawione są w centralnych punktach miasta. Odpady remontowo - budowlane trafiają w sposób niezorganizowany na „dzikie wysypiska” lub są zagospodarowywane we własnym zakresie jako nasypy budowlane celem wyrównania i utwardzenia nawierzchni. Odpady ulegające biodegradacji kierowane są do strumienia odpadów komunalnych lub są kompostowane we własnym zakresie przez mieszkańców zabudowy jednorodzinnej. Jak dotąd na terenie gminy nie prowadzi się zbiórki odpadów niebezpiecznych, które najczęściej wrzucane są do kontenerów

Zbiórka surowców wtórnych: makulatura, PET, puszki aluminiowe, tworzywa sztuczne prowadzona jest w pojemnikach tzw. dzwonach. Segregowane odpady składowane są na składowisku w Wólce Kozłowskiej.

Dość powszechnym zjawiskiem są **dzikie wysypiska śmieci** spotykane w południowej części miasta. Nieczystości wywożone są do lasu, w przydrożne rowy i zagłębienia terenowe. Jest to zjawisko negatywne, niekorzystnie wpływające na estetykę krajobrazu oraz na stan sanitarny środowiska. Uciążliwość ta przejawia się przede wszystkim poprzez zanieczyszczenie gleb, wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza atmosferycznego, niszczenie walorów estetycznych i krajobrazowych, a także wyłączenie z użytkowania terenów leśnych, które są zajmowane przez składowane odpady.

Hałas stanowi jedno ze źródeł zanieczyszczenia środowiska, którego udział w obniżaniu jakości życia wzrósł w ostatnich latach w związku z rozwojem, głównie komunikacji. Odczuwany Jest to jeden z najbardziej uciążliwych czynników wpływających ujemnie na środowisko i samopoczucie mieszkańców miasta.

Gmina Ząbki z uwagi na swoje położenie oraz charakter zagospodarowania narażona jest tylko na niektóre rodzaje hałasu, a w porównaniu do innych sąsiednich terenów aglomeracji warszawskiej znajduje się w znacznie korzystniejszej sytuacji.

Układ komunikacyjny Ząbek z dobrze rozwiniętą siecią dróg, brakiem obwodnicy, niezadowolającym stanem technicznym dróg i intensywnym ruchem, przede wszystkim na kierunku wschód - zachód i południe sprawia, że głównym źródłem hałasu jest komunikacja samochodowa i kolejowa.

Największe zagrożenie stwarza **hałas komunikacyjny** generowany przez ruch pojazdów samochodowych odbywający się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych miasta o znaczeniu tranzytowym: ul. Łodygowa, Warszawska, Ks. Skorupki, Piłsudskiego, Batorego, Wojska Polskiego i Żołnierska oraz przez ruch pociągów osobowych i towarowych wzdłuż linii kolejowej przebiegającej przez środek miasta i w mniejszym

stopniu wzdłuż bocznic towarowej przy ul. Skrajnej w południowo – zachodniej części miasta.

Klimat akustyczny w otoczeniu szlaków komunikacyjnych (trasy przewozu towarowego i ruchu osobowego) determinowany jest przede wszystkim istniejącym hałasem drogowym. Istniejące nawierzchnie dróg w przeważającej części o złym stanie technicznym, wzmagają dodatkowo hałas, którego poziom przekracza wartości normowe.

Poziomy dźwięku środków komunikacji drogowej dochodzą do 75 - 90 dB, przy dopuszczalnych natężeniach hałasu w środowisku na terenach budownictwa mieszkaniowego do 50 dB w porze nocnej i do 60 dB w porze dziennej.

Na terenie Ząbek nie były prowadzone badania hałasu komunikacyjnego, którego wielkości można szacować na podstawie wyników badań prowadzonych w miejscowościach o podobnej strukturze zabudowy oraz natężeniu ruchu pojazdów, jak Marki i Warszawa. W roku 2006 na skrzyżowaniu ulic Piłsudskiego i Rejtana w Markach zanotowano maksymalny hałas w wysokości 74,3 dB w porze dziennej i 73,2 dB w porze nocnej. Poziom hałasu w Rembertowie był jeszcze wyższy i przekroczył wartość 74 dB w porze dziennej i ponad 72 dB w porze nocnej.

Niewielkie zagrożenie dla środowiska stanowi hałas przemysłowym związany z działalnością gospodarczą prowadzoną na osiedlach zabudowy mieszkaniowej. Dotyczy to takich obiektów jak: kotłownie, hurtownie, warsztaty samochodowe, itp. Źródłem hałasu są urządzenia techniczne typu: szlifierki, frezarki, piły tarczowe, sprężarki powietrzne, systemy wentylacyjne i klimatyzacyjne, pompy elektryczne oraz prace załadunkowo – rozładunkowe.

Specyficznym rodzajem hałasu jest hałas komunalny związany z funkcjonowaniem miasta, osiedla mieszkaniowego, budynku, czy mieszkania. Ponadnormatywny hałas komunalny związany jest między innymi ze stosowaniem w budownictwie oszczędnych materiałów izolacyjnych i konstrukcyjnych, pracą urządzeń gospodarki komunalnej (hydrofornie, wywóz śmieci), obsługą obiektów handlowych, głośną muzyką itp.

Źródłami **niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego** są linie elektroenergetyczne i stacje transformatorowe, stacje bazowe telefonii komórkowej oraz instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne.

Przez obszar miasta przebiegają tranzytem napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 220 kV i dwie linie 110 kV oraz linie średniego napięcia 15 kV, które wprowadzają na terenie miasta chaos krajobrazowy. Przy ulicy Gajowej i Nowo – Ziemowita zlokalizowana jest stacja transformatorowa 110/15 kV.

Punktowymi źródłami promieniowania są stacje bazowe telefonii komórkowej (7) zlokalizowane na terenie Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych Drewnica, na wieży kościoła przy ul. Piłsudskiego, na terenie boiska sportowego przy ul. Ks. Skorupki, przy ul. Gajowej.

Ponadto, na terenie miasta zlokalizowane są nieliczne obiekty radiokomunikacyjne, działające w paśmie mikrofalowym lub radiowym, o małej mocy

Źródłem promieniowania są także zespoły sieci i urządzeń elektrycznych w gospodarstwach domowych, np. kuchenki mikrofalowe.

Stan zdrowotny drzewostanów leśnych Nadleśnictwa Drewnica jest ogólnie dobry. Na styku z obszarami zurbanizowanymi nastąpiła degradacja drzewostanów na skutek inwestycji budowlanych. W strefie kolektora gazowego Z2 oraz linii wysokiego napięcia nastąpiła dewastacja lasu oraz jego fragmentaryzacja. Pojedynczo występujący posusz jest wynikiem naturalnego procesu wydzielania się drzew. Grzyby pasożytnicze nie stanowią zagrożenia wymagającego natychmiastowych działań zwalczających.

Ocenia się, że na skutek działania wielu czynników stopień defoliacji (przebarwienia i uszkodzenia aparatu asymilacyjnego) wynosi około 20 – 30 %. Obecnie do największych zagrożeń szaty leśnej zalicza się postępującą presję turystyki i procesów urbanizacyjnych.

Kompleksy leśne położone w południowej i wschodniej części miasta pozostają pod wpływem napływających głównie z zewnątrz zanieczyszczeń w postaci tlenków siarki, azotu i fosforu oraz pyłów, a także w mniejszym stopniu zanieczyszczeń pochodzenia lokalnego (paleniska domowe i komunalne).

Na stan lasów wpływ mają również zmiany stosunków wodnych na bezpośrednio sąsiadujących terenach zurbanizowanych i zmeliorowanych użytkach rolnych. Obniżenie zwierciadła wód gruntowych prowadzi do nieodwracalnych zmian w siedliskach leśnych i drzewostanach.

Na terenie miasta nie ma zakładów przemysłowych, które stwarzałyby **ryzyko wystąpienia poważnej awarii**. Ząbki zostały zakwalifikowane do II strefy zagrożenia, które wynika z bazy paliw płynnych w Warszawie przy ul. Swojskiej 47 (baza Orłenu), oddalonej około 10 km od granicy miasta. W przypadku wybuchu na terenie bazy około 1500 osób przewidziana jest do ewakuacji.

Potencjalnym źródłem zagrożenia dla gleb i wód gruntowych są także stacje paliw, które nie posiadają wymaganych zabezpieczeń zbiorników przed niekontrolowanymi wyciekami substancji ropopochodnych oraz kotłownie lokalne opalane olejem opałowym.

Transport materiałów niebezpiecznych (chloru, amoniaku i siarki) przez obszar miasta odbywa się drogą kolejową na trasie Warszawa – Białystok oraz drogą krajową Nr 8 Warszawa – Białystok. Ulicą Radzywińską przewożone jest paliwo, ropa i gaz.

Ponadto z Otwocka wywożone są substancje popromienne na specjalne składowisko w Różanie, a transport tych substancji odbywa się ul. Żołnierską i Piłsudskiego.

W obrębie miasta mogą mieć także miejsce katastrofy budowlane, awarie sieci ciepłowniczych, kanalizacyjnych i wodociągowych, co może mieć miejsce szczególnie w zwartej zabudowie.

Na terenie gminy nie ma natomiast zagrożenia powodziowego oraz osuwania się mas ziemnych.

3. Stan środowiska w przypadku braku realizacji projektu studium

Brak realizacji ustaleń projektu studium **w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń powietrza** poprzez budowę obwodnic miasta, poprawę stanu technicznego nawierzchni i rozwiązań organizacji ruchu drogowego oraz poprzez powszechne stosowanie proekologicznych źródeł ciepła może doprowadzić do:

- degradacji stanu sanitarnego atmosfery i warunków klimatycznych (pogorszenie warunków termicznych, solarnych i aerosanitarnych),
- degradacji środowiska glebowego, w tym zwiększenia zawartości metali ciężkich i nadmiernej kwasowości, środowiska wodnego (eutrofizacja wód), szaty leśnej (zjawisko kwaśnych deszczów, procesy defoliacji),
- pogorszenia warunków zdrowia i życia mieszkańców,
- braku konkurencyjności środowiska przyrodniczego w stosunku do innych miejscowości w regionie.

Brak realizacji ustaleń projektu studium **w zakresie ochrony wód** spowoduje:

- dalszą degradację wód powierzchniowych oraz zwiększanie eutrofizacji wód i zaniku życia biologicznego w środowisku wodnym,
- obniżenie walorów turystyczno – wypoczynkowych miasta,
- degradacji użytkowych warstw wodonośnych i ograniczenia możliwości pozyskania wód na cele komunalne i przemysłowe,
- zanieczyszczenia głównych zbiorników wód podziemnych stanowiących perspektywiczny rezerwuuar wód pitnych,
- dalsze stepowienia użytków zielonych w wyniku obniżania zwierciadła wód gruntowych,
- możliwości bakteriologicznego skażenia wód podziemnych w rejonach występowania źródeł zagrożeń (zrzuty nieoczyszczonych ścieków deszczowych, nielegalne wysypiska odpadów, szamba),
- utrudnienie w dostosowaniu się do przepisów i spełnienia wymogów unijnych.

Brak realizacji ustaleń projektu studium **w zakresie gospodarki odpadami** może spowodować poważne konsekwencje dla środowiska przyrodniczego. Odpady stanowią ogniska zagrożeń zarówno dla powierzchni ziemi, jak i wód powierzchniowych oraz podziemnych. Najbardziej podatne na przenikanie zanieczyszczeń są obszary pozbawione warstwy izolacyjnej. Jest to niezwykle istotne w rejonach występowania głównych zbiorników wód podziemnych, a do takich należy obszar Ząbek.

Zaniechanie porządkowania gospodarki w zakresie pozyskania surowców mineralnych oraz związanej z nią rekultywacji terenów poeksploatacyjnych doprowadzi do dalszej degradacji powierzchni ziemi i pogorszenia walorów krajobrazowych środowiska.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu studium **w zakresie hałasu i wibracji** to:

- pogorszenie standardów zamieszkania na terenach położonych w strefach szkodliwego oddziaływania dróg komunikacyjnych i linii kolejowej,

- pogorszenie warunków pracy i nauki w szkołach, biurach, sklepach i innych placówkach usługowych na terenie miasta,
- pogorszenie walorów rekreacyjno – wypoczynkowych na terenach sportowych, parkowych, ogródków działkowych, leśnych itp. w rejonach turystycznych oraz walorów przyrodniczych na obszarach ochrony przyrody.

Brak realizacji ustaleń projektu studium **w zakresie niejonizującego promieniowania elektroenergetycznego** może przyczynić się do pogorszenie standardów zamieszkania na terenach położonych w strefach szkodliwego oddziaływania pola elektromagnetycznego generowanego przez urządzenia elektroenergetyczne, radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu studium **w zakresie gospodarki leśnej** to między innymi:

- zubożenie walorów zdrowotnych i krajobrazowych środowiska przyrodniczego w mieście,
- pogorszenie warunków klimatycznych w Ząbkach i okolicy,
- zmniejszenie powierzchni terenów biologicznie czynnych i ograniczenie zdolności retencyjnych środowiska,
- pogorszenie stanu zdrowotności drzewostanów leśnych poprzez zaniechanie wdrażania i upowszechniania biologicznych i ekologicznych metod ochrony lasów.

IV. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNA CZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Do obszarów objętych znaczącym oddziaływaniem należy zaliczyć tereny, w których zostały przekroczone dopuszczalne normy środowiskowe pogarszające stan środowiska oraz warunki zdrowia i życia ich mieszkańców.

Na terenie miasta działalność gospodarczą prowadzi około 3,6 tys. podmiotów gospodarczych, z których część generuje i odprowadza do środowiska ścieki, pyły, gazy lub hałas. Część z zakładów produkcyjnych i usługowych zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 roku w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 z późn. zmianami), może być zaklasyfikowana do grupy obiektów znacząco oddziaływujących na środowisko. Są to między innymi:

- **droga krajowa** nr 8 Warszawa – Białystok – Budzisko (spaliny, hałas komunikacyjny, nadzwyczajne zagrożenia środowiska),
- **dwie drogi wojewódzkie** nr 629 (krótki odcinek Radzymińskiej przechodzący w drogę krajową S8), nr 634 Warszawa - Ząbki - Wołomin - Tłuszcz (ulice Skorupki, Warszawska i część Łodygowej), nr 631 Warszawa - Nieporęt (ul. Piłsudskiego) – spaliny, hałas komunikacyjny, nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- **drogi powiatowe i gminne** (spaliny, hałas komunikacyjny, pył zawieszony),

- **linia kolejowa** pierwszorzędowa Warszawa – Białystok (hałas komunikacyjny, promieniowanie elektromagnetyczne, nadzwyczajne zagrożenia środowiska),
- **napowietrzne linie elektroenergetyczne**: jednotorowa linia 220 kV Mory – Miłosna, dwutorowa linia 110 kV EC Kawęczyn – Wieliszew, dwutorowa linia 110 kV EC Kawęczyn – Wołomin (promieniowanie elektromagnetyczne),
- **stacja transformatorowa 110/15 kV** przy ulicy Gajowej i Nowo–Ziemowita (promieniowanie elektromagnetyczne),
- **stacje telefonii komórkowej** (trzy obiekty na terenie Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych Drewnica, dwa obiekty na wieży kościoła przy ul. Piłsudskiego, jeden na terenie boiska sportowego przy ul. Ks. Skorupki oraz jeden przy ul. Gajowej) (promieniowanie elektromagnetyczne),
- **gazociąg wysokiego ciśnienia DN 500** relacji Rembelszczyzna – Wronów ze stacją redukcyjno – pomiarową „Ząbki” (zanieczyszczenie powietrza, nadzwyczajne zagrożenia środowiska),
- **punkt zlewny ścieków komunalnych** przy ul. Piłsudskiego (ścieki, zanieczyszczenia mikrobiologiczne, odory),
- **centra handlowe** przy ulicy Radzymińskiej (spaliny, hałas),
- **stacja paliw** (ścieki, spaliny, emisje benzyn, odpady stałe),
- **betoniarnia** (pył zawieszony, hałas),
- **zakłady mechaniki pojazdowej** (hałas, spaliny) i inne.

Ponadto dwa obiekty zlokalizowane na terenie Warszawy w istotny sposób wpływają na stan sanitarny powietrza atmosferycznego Ząbek. Są to:

- **nieczynne składowisko odpadów komunalnych** przy ul. Chełmżyńskiej w Warszawie (zanieczyszczenia mikrobiologiczne, odory - poza obszarem miasta),
- **elektrociepłownia Kawęczyn** (pyły, gazy – zasięg oddziaływania do ul. Szwoleżerów).

Dla wymienionych obiektów może być wymagana procedura przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko i związane z nią opracowanie raportu oddziaływania na środowisko.

1. Stan środowiska w obszarach znaczącego oddziaływania dróg i ulic oraz linii kolejowej

Charakter i stan zagospodarowania miasta sprawiają, że najwięcej znaczących oddziaływań na środowisko zidentyfikowano w **systemie komunikacyjnym**, przede wszystkim w komunikacji drogowej i w mniejszym stopniu w komunikacji kolejowej. Znaczące oddziaływania systemu transportowego polegają głównie na ponadnormalnym zanieczyszczeniu środowiska i zakłóceniom klimatu akustycznego oraz fragmentacji chronionych obszarów przyrody i wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska (§2 ust. 1 pkt 30 i §3 ust. 1, pkt 56 rozporządzenia).

Drogi stanowią źródła niezorganizowanej emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego (emisje spalin i produktów ropopochodnych - węglowodory, tlenki azotu, tlenek węgla, związki ołowiu, tlenki siarki oraz pył zawieszony z nieutwardzonych jezdni

ziemnych), wód powierzchniowych i gruntowych (wycieki substancji ropopochodnych z silników samochodowych) oraz hałasu komunikacyjnego. Dla świata zwierząt drogi są często barierami nie do pokonania i śmiertelnymi zagrożeniami.

Największe zagrożenia dla środowiska w infrastrukturze drogowej stwarzają **drogi szybkiego ruchu**. Należą one do inwestycji, których uciążliwego oddziaływania na środowisko, mimo zastosowania środków ochronnych nie można rozpatrywać jedynie w liniach rozgraniczających. Oddziaływanie ponadnormatywne wykracza poza pas drogowy, dotyczy to przede wszystkim oddziaływania na grunty rolne i leśne, powietrze atmosferyczne i tło akustyczne. W przypadku hałasu występuje oddziaływanie nawet na odległość kilkuset metrów od jezdni. Dla świata zwierząt drogi są często barierami nie do pokonania i śmiertelnymi zagrożeniami.

Dynamiczny wzrost ruchu samochodowego, w tym przewozów międzynarodowych na drogach krajowych i niektórych wojewódzkich, powoduje zwiększenie zagrożeń i uciążliwości dla środowiska przyrodniczego, zwłaszcza w obrębie obszarów prawnej ochrony przyrody, tj. Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Dotyczy to w szczególności następujących dróg:

- projektowanej drogi ekspresowej Nr S 8,
- projektowanej wschodniej obwodnicy Warszawy - droga Nr S 17,
- przewidzianej do przebudowy drogi wojewódzkiej Nr 634 (ul. Skorupki),
- projektowanej ulicy Nowo – Ziemowita,
- przewidzianej do przebudowy drogi wojewódzkiej Nr 631 (ul. Żołnierska),

oraz przewidzianej do przebudowy linii kolejowej Warszawa – Białystok.

Przebieg dróg krajowych i wojewódzkich przez tereny zabudowy mieszkaniowej, usług publicznych i tereny wypoczynkowe miasta stwarza duże zagrożenia dla zdrowia i życia mieszkańców oraz zabudowy, a także kolizje z lokalnym ruchem samochodowym. Dotyczy to przede wszystkim ulic miejskich położonych w ciągach tych dróg: ulicy Łodygowej, Warszawskiej, Skorupki oraz ul. Radzymińskiej.

Ze względu na niski charakter emisji spalin samochodowych stanowi ona szczególne zagrożenie dla zdrowia ludzi, w dużo większym stopniu wpływając na jakość powietrza tuż nad powierzchnią ziemi niż źródła stacjonarne, będące z reguły źródłami wysokimi.

Ruch drogowy generuje zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego (emisje spalin i produktów ropopochodnych - węglowodory, tlenki azotu, tlenek węgla, związki ołowiu, tlenki siarki oraz pył zawieszony z nieutwardzonych jezdni ziemnych) oraz zanieczyszczenia gruntu i wód w wyniku wycieków substancji ropopochodnych z silników samochodowych.

Należy zaznaczyć, że na terenie Ząbek ścieki deszczowe spływające z powierzchni ulic i parkingów kierowane są bezpośrednio do gruntu i rowów przydrożnych bez wstępnego oczyszczania.

W ramach realizacji wschodniej obwodnicy Warszawy oraz ulicy Nowo – Ziemowita niezbędne będą wycinki drzew na pasy drogowe odpowiednio o szerokości 50 m i 40 m, w kompleksie leśnym położonym we wschodniej części Ząbek.

Klimat akustyczny w otoczeniu szlaków komunikacyjnych determinowany jest przede wszystkim istniejącym hałasem drogowym i kolejowym. Istniejące nawierzchnie dróg oraz stan techniczny torów wzmagają dodatkowo hałas, którego poziom przekracza wartości normowe 60 dB(A) w porze dziennej i 50 dB(A) w porze nocnej. W strefie przekroczeń znajdują się budynki mieszkalne i usługowe zlokalizowane tuż przy jezdniach.

2. Stan środowiska w obszarach znaczącego oddziaływania linii elektroenergetycznych i urządzeń radiokomunikacyjnych

Do terenów o przewidywanym znaczącym oddziaływaniu na środowisko zaliczyć należy strefy techniczne istniejących napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich napięć 220 KV i 110 kV generujących szkodliwe dla zdrowia ludzi niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne. W strefach oddziaływania natężenie pola elektrycznego przekracza dopuszczalną wartość 1 kV/m dla budownictwa przeznaczonego na stały pobyt ludzi. W strefach oddziaływania obowiązuje zakaz budownictwa oraz sadzenia drzew.

Dodatkowo znaczące oddziaływanie linii przesyłowych wysokich napięć dotyczy zagrożeń dla szaty leśnej (wycinka drzewostanów i fragmentaryzacja obszarów) i ornitofauny (przeloty gatunków migrujących) oraz dla walorów krajobrazowych.

Emitowane przez urządzenia nadawczo – odbiorcze stacji (system radiolinii i anten sektorowych) promieniowanie elektromagnetyczne zachodzi w przestrzeni na znacznej wysokości i w promieniu kilkudziesięciu metrów, a więc poza miejscami stałego pobytu ludzi. Z tego względu nie stanowią one źródeł promieniowania niejonizującego zagrażających zdrowiu ludzi i zwierząt.

W najbliższych latach wraz ze wzrostem usług telekomunikacyjnych i co za tym idzie powstawaniem gęstszej sieci stacji nadawczych radiowych i telewizyjnych oraz telefonii komórkowej, oddziaływanie promieniowania niejonizującego na środowisko będzie stale wzrastać.

3. Stan środowiska w obszarach znaczącego zespołów zabudowy usługowej – centrów handlowych

Zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 52 cytowanego powyżej Rozporządzenia Rady Ministrów, zespoły zabudowy usługowej na terenie o powierzchni nie mniejszej niż 2 ha, centra handlowe i usługowe o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha lub o powierzchni użytkowej nie mniejszej niż 1 ha wraz z towarzyszącą infrastrukturą należą do przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko, dla których może być wymagany obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko.

W północno – zachodniej części Ząbek przy ulicy Radzymińskiej zlokalizowane są wielkopowierzchniowe centra handlowe „Makro” i „Practiker”. Znaczące oddziaływanie dużych obiektów handlowych związane jest dużym natężeniem ruchu samochodów dostawczych i rozładunkiem przywożonego towaru oraz klientów przyjeżdżających na zakupy. Ruch samochodowy i rozładunek masy towarowej generuje powstawanie ponadnormatywnych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego (spaliny, pył, pył zawieszony) oraz pogorszenie klimatu akustycznego wokół obiektów.

4. Stan środowiska w obszarach znaczącego oddziaływania zakładów usługowych

Znaczące oddziaływanie stacji paliw (§ 3 ust. 1 pkt 35 rozporządzenia - instalacje do magazynowania lub dystrybucji ropy naftowej, produktów naftowych ...) polega na ponadnormatywnym zanieczyszczeniu powietrza atmosferycznego poprzez emisje spalin i benzyn pochodzące z silników samochodowych oraz z dystrybutorów podczas tankowania pojazdów, zanieczyszczenie gruntu i wód (ścieki deszczowe spływające z powierzchni stacji) oraz hałasu (praca silników samochodowych).

Zakłady mechaniki pojazdowej (§ 3 ust. 1 pkt 70 rozporządzenia – stacje obsługi lub remontowe sprzętu budowlanego lub rolniczego, lub środków transportu) są źródłem emisji spalin, hałasu oraz odpadów po zużytych częściach samochodowych, olejów, smarów, akumulatorów itp.

Eksploracja instalacji oraz wszelkie prace związane z działalnością zakładów nie powinna powodować przekroczeń obowiązujących standardów jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu poza granice własności terenu, na którym zlokalizowane są obiekty.

5. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Na obszarze miasta i w najbliższym sąsiedztwie brak jest cieków wodnych mogących stanowić źródło zagrożeń powodziowych. Nie występują również obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych.

Dużym zagrożeniem zaliczanym do kategorii zagrożeń nadzwyczajnych jest ruch samochodowy i związany z nim transport materiałów niebezpiecznych (przewóz amoniaku, paliw, butli gazowych) odbywający się wzdłuż istniejącej drogi krajowej nr 8 i dróg wojewódzkich przebiegających przez tereny zabudowy miasta, a także mogący odbywać się wzdłuż projektowanej drogi ekspresowej „via Baltica” i wschodniej obwodnicy Warszawy.

Duży udział w ilości przewożonych materiałów niebezpiecznych mają produkty przerobu ropy naftowej stwarzające zagrożenie ekologiczne. Rozszczelnienie zbiorników autocystern służących do przewozu paliw płynnych stwarza realne niebezpieczeństwo skażenia gleby, wód powierzchniowych i podziemnych warstw wodonośnych.

Zjawisko nadzwyczajnych zagrożeń spowodowanych przewozem niebezpiecznych ładunków może częściowo zniknąć z chwilą realizacji obwodnicy Warszawy i Ząbek oraz zastosowania zabezpieczeń technicznych tras przewozu.

Ze względu na niebezpieczeństwo awarii przebiegającego przez wschodnią część miasta magistralnego gazociągu wysokiego ciśnienia Dn 500 oraz zlokalizowanej przy ulicy Powstańców stacji gazowej I stopnia urządzenia gazownicze zaklasyfikowano do grupy przedsięwzięć nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Przy lokalizacji obiektów budowlanych względem gazociągów należy respektować przepisy zawarte w przepisach odrębnych:

V. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU STUDIUM , W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 ROKU O OCHRONIE PRZYRODY

Wśród istniejących problemów ochrony środowiska na obszarach ochrony przyrody istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego studium miasta są problemy związane z przebudową układu komunikacyjnego miasta, zwłaszcza dotyczące realizacji projektowanej wschodniej obwodnicy Warszawy i drogi ekspresowej „via Baltica” oraz realizacji projektowanej ulicy Nowo - Ziemowita.

Dwie pierwsze z dróg stanowią elementy planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego o znaczeniu regionalnych, po części krajowym, i mają za zadanie wyprowadzenie ruchu lokalnego i tranzytowego, w tym ciężkiego, z miasta stołecznego w kierunku wschodnim. Drogi te omijają co prawda tereny zwartej zabudowy Ząbek, tym nie mniej przebiegają przez kompleks leśny położony we wschodniej części miasta będący elementem wspomnianego korytarza ekologicznego o znaczeniu ponadregionalnym łączącym Lasy Otwockie z Puszcą Białą. Podobną przeszkodę stanowi istniejąca linia kolejowa Warszawa – Białystok (linia kolejowa nr 21) przecinająca omawiany kompleks leśny, przewidziana do modernizacji w ramach modernizacji Warszawskiego Węzła Kolejowego.

Na terenie Ząbek nie występują, ani nie są projektowane obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Najbliżej występujący **potencjalny specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 Strzebla Błotna** w Zielonce o powierzchni 1,98 ha położony jest w obrębie miejscowości Zielonka, około 100 m na wschód od granic miasta Ząbki. Obszar stanowi izolowane stanowisko rzadkiego gatunku słodkowodnej ryby z rodziny karpiowatych - strzebli błotnej (*phoxinus phoxinus* – kod 4009) w byłym zbiorniku p.poż. na terenie Nadleśnictwa Drewnica. Ryba wpisana jest do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt jako gatunek wysokiego ryzyka, silnie zagrożony. Stanowisko odnaleziono podczas inwentaryzacji przyrodniczej w 2007 roku. Poważnym zagrożeniem dla siedliska jest rekreacja, urbanizacja i sąsiedztwo ruchliwych dróg. Ponadto stwierdzono występowanie ropuchy bombina bombina (kod 1188) - zgodnie z Załącznikiem II Dyrektywy 92/43 EWG.

W projekcie studium uwzględniono realizację wschodniej obwodnicy Warszawy będącej przedłużeniem Trasy Toruńskiej i dalej łukiem poprzez kompleks leśny przecinając ulicę Żołnierską w kierunku południowym na Zielonkę według wariantu WIIIA. Projektowana droga jest ustaleniem wynikającym z planu wyższego rzędu – Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego. Budowa obwodnicy stanowić będzie poważne zagrożenia dla bytu potencjalnego obszaru Natura 2000 Strzebla Błotna w Zielonce. Realizacja drogi w negatywny sposób wpłynie na stan środowiska i warunki życia chronionego gatunku ryby. Oddziaływanie projektowanej obwodnicy przejawiać się będzie poprzez zanieczyszczenie powietrza i wtórnie zbiornika wodnego, gruntu, szaty roślinnej, hałasu i wibracji, powstałych w trakcie budowy i jej funkcjonowania.

Drugi z bliżej położonych **potencjalnych specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoja Poligon Rembertów** położony jest w obrębie lasów rembertowsko – okuniewskich we wschodniej części Kotliny Warszawskiej. Od wschodu przylega do zurbanizowanych obszarów aglomeracji warszawskiej. Zawiera się w przybliżeniu pomiędzy miejscowościami: Warszawa Rembertów, Warszawa Wesola, Sulejówek, Okuniew, Michałów, Krubki – Górki, Zabraniec, Leśniakowizna, Ossów i Zielonka.

Na obszarze o powierzchni 2469,6 ha odnotowano 14 siedlisk chronionych według Dyrektywy Siedliskowej. Flora roślin naczyniowych liczy 500 gatunków i obfituje w rośliny chronione, rzadkie i zagrożone. Aż 37 gatunków objętych jest ochroną gatunkową, w tym 10 ochroną częściową. Na naturalnych siedliskach poligonu występuje 8 gatunków umieszczonych w „Czerwonej Liście Roślin”. Jeszcze więcej zanotowano gatunków lokalnie zagrożonych – 53 gatunki z „czerwonej listy”.

Wśród fauny występuje 12 gatunków ssaków objętych ścisłą ochroną, 2 gatunki płazów i 7 gatunków gadów. Gniazduje tu również 15 gatunków lęgowych i 7 niełgowych ptaków objętych ochroną w ramach Dyrektywy Ptasiej.

W tym przypadku nie przewiduje się oddziaływań będących rezultatem realizacji ustaleń projektu zmiany studium na stan siedlisk roślin i gatunków zwierząt występujących na obszarze.

Projektowana ulica Nowo – Ziemowita w południowej części Ząbek przewidywana jest jako droga główna tranzytowa, której zadaniem będzie wyprowadzenie ruchu samochodowego ze wschodnich dzielnic Warszawy w kierunku Zielonki i Wołomina. Droga przebiegać będzie z południa w kierunku północno – wschodnim przez tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej, przecinając ul. Piłsudskiego i ul. Szwoleżerów, a następnie połączyć się z ul. Skorupki i bieć dalej przez tereny leśne.

Są to trasy, które obok generowania znacznych ilości spalin i hałasu komunikacyjnego, stanowią bariery stwarzające przeszkody techniczne i śmiertelne niebezpieczeństwo dla wielu gatunków zwierzyny grubej, a przede wszystkim dla migrujących płazów i gadów.

Jak wspomniano wcześniej przez obszar Ząbek przebiegają trasy napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich napięć 220 i 110 kV. Linie te, jak wszystkiego ro-

dzaju maszty stacji telefonii komórkowej i urządzeń radiokomunikacji stanowią zagrożenie dla ornitofauny, w szczególności dla przelotów ptaków migrujących.

Należy nadmienić, że wszystkie wyżej wymienione drogi i urządzenia infrastruktury technicznej zlokalizowane są częściowo na terenie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, obejmującego swoim zasięgiem kompleks leśny położony w północno – wschodniej części miasta. Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu wprowadzono w życie Rozporządzeniem Wojewody Warszawskiego z dnia 29 sierpnia 1997r. w sprawie utworzenia obszaru chronionego krajobrazu na terenie województwa warszawskiego i zmieniono Rozporządzeniem nr 3 z dnia 14 lutego 2007 roku (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego Nr 42, poz. 870). W rozporządzeniach określono zasady gospodarowania w obszarze.

Na terenie miasta Ząbki Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu OCHK zajmuje powierzchnię 324 ha, a jego granice przebiegają następująco: od północy przecinają prostopadle las, na wschód od szpitala dochodzi do ul. J. Rychlińskiego, skręca w tę ulicę na wschód, biegnie ul. Wrzosową, za budynkami skręca na południe, dalej biegnie ul. Ks. Skorupki, znów na południe wzdłuż ul. Sosnowej, dalej na wschód ul. Gajową i wzdłuż zabudowań przy wschodniej granicy gminy mniej więcej 10 – 15 metrów od ul. Piłsudskiego.

Zagospodarowanie i użytkowanie na obszarze nie może wywoływać negatywnych zjawisk w środowisku przyrodniczym. Obowiązuje tam zakaz lokalizacji inwestycji uciążliwych, wielkotowarowej produkcji rolnej, nadmiernego rozwoju turystyki, osadnictwa, komunikacji oraz zagęszczanie ciągów infrastruktury technicznej. Teren ten jest wyłączony z intensywnych i uciążliwych form zagospodarowania, ma także pewne ograniczenia w stosunku do gospodarki leśnej i chemizacji w rolnictwie.

Miasto Ząbki położone jest w bezpośrednim sąsiedztwie **ciągu powiązań przyrodniczych o znaczeniu ponadregionalnym** - korytarzu ekologicznym. Jest to ciąg przyrodniczy wiążący lasy Garwolińskie, Lasy Otwockie, lasy w okolicach Rembertowa, pomiędzy Ząbkami a Zielonką, w kierunku Strugi. Po przekroczeniu drogi krajowej nr 8 Warszawa – Białystok w kierunku Nieporętu, Popowa, Zalewu Zegrzyńskiego i Puszczy Białej. Korytarz ekologiczny stanowi ważny element układu kształtującego sieć powiązań przyrodniczych wokół Warszawy.

W strukturze Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET-PL. (Ecological Network - Poland) miasto Ząbki położone jest w korytarzu ekologicznym o znaczeniu międzynarodowym, który stanowi łącznik pomiędzy obszarami węzłowymi: 20M (Obszar Puszczy Kampinoskiej) na północnym zachodzie, 23M Obszar Środkowej Wisły na południu, oraz 24M (Obszar Doliny Dolnego Bugu) na północnym wschodzie.

Zgodnie z koncepcją korytarz ekologiczny jest strukturą przestrzenną umożliwiającą rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi oraz terenami przylegającymi do nich.

Obszar węzłowy to jednostka ponadekosystemalna wyróżniająca się z otoczenia bogactwem ekosystemów o charakterze zbliżonym do naturalnego, seminaturalnych lub

antropogenicznych, ekstensywnie użytkowanych, bogatych w gatunki roślin i zwierząt specyficzne dla tradycyjnych agrocenoz.

Sieć EKONET Polska powstała w latach osiemdziesiątych według koncepcji opracowanej w ramach europejskiego programu Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN).

Dla uzupełnienia informacji o obszarach ochrony przyrody należy dodać, że na terenie miasta Ząbki znajdują się również trzy pomniki przyrody: dąb szypułkowy obok byłej siedziby Nadleśnictwa Drewnica, klon srebrzysty na terenie szpitala w Drewnicy oraz grupę 16 dębów szypułkowych przy Królewskiej Drodze. Wokół pomników przyrody obowiązują strefy ochronne o promieniu 15 m.

Ochroną prawną objęte są najcenniejsze obszary o łącznej powierzchni 324 ha, co stanowi 29,1 % ogólnej powierzchni miasta.

Problemem ochrony środowiska nie związanym z obszarem ochrony przyrody i przedmiotowym projektem studium jest sytuowanie zabudowy w obniżeniach terenowych, pomimo niekorzystnych warunków fizjograficznych dla funkcji mieszkaniowej. Pomijając ograniczoną przydatność budowlaną (obniżona nośność gruntów, płytki poziom wód gruntowych, mniej korzystne warunki topoklimatu), zabudowa stanowi przeszkodę i utrudnia funkcjonowanie układów odwadniających i wentylacyjnych obszarów. Presja budownictwa mieszkaniowego i usługowego na tereny zmeliorowanych użytków zielonych w zachodniej części Ząbek graniczącej z gruntami miasta stołecznego jest wymuszane względami ekonomicznymi i społecznymi.

VI. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU STUDIUM, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA PROJEKTU STUDIUM

Podstawowe cele ochrony środowiska zawarte w projekcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ząbki wynikają między innymi z następujących dokumentów:

- międzynarodowych zobowiązań Polski w zakresie ochrony środowiska,
- zobowiązań Polski przyjętych w zakresie ochrony środowiska w ramach procesu akcesji do Unii Europejskiej i po wstąpieniu,
- programów operacyjnych wykorzystujących unijne środki pomocowe,
- polityki ekologicznej państwa,
- systemu prawa ochrony środowiska w Polsce,
- koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju,
- planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego,
- strategii rozwoju województwa mazowieckiego,
- programu ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego,
- programu ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego,

- strategii i polityk sektorowych (zwłaszcza w zakresie energetyki, energetyki odnawialnej, rolnictwa i obszarów wiejskich, rozwoju regionalnego, edukacji ekologicznej, transportu, leśnictwa).

Polska jest stroną wielu konwencji międzynarodowych z zakresu ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego. Jednym z nich jest **Konwencja o różnorodności biologicznej** przyjęta w 1992 roku w Rio de Janeiro, uwzględniająca sieć EECONET (Ząbki położone są w obrębie Obszaru Węzłowego Środkowej Wisły o znaczeniu międzynarodowym oznaczonym w systemie ECONET symbolem 23M).

Ważne miejsce na liście porozumień międzynarodowych zajmują: **Protokół z Kioto**, **Protokół montreali** i **Protokół z Aarhus** dotyczące ograniczenia ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza. Zobowiązania międzynarodowe wynikające z Ramowej Konwencji NZ w sprawie zmian klimatu oraz Protokół z Kioto dotyczące redukcji emisji dwutlenku węgla, stworzą dużą szansę rozwoju źródeł energetyki odnawialnej.

Szereg wyartykułowanych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ząbki celów wynika również z **dyrektyw Unii Europejskiej**, które są sukcesywnie wdrażane do polskiego prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska.

Jedną z nich to **Dyrektywa 2001/42/WE** Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko wprowadza procedury sporządzania i uchwalania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

Politykę wodną Unii Europejskiej regulować będzie w przyszłości przyjęta w lutym 1997 r. przez Komisję Europejską – **Dyrektywa Ramowa dotycząca wody**. Do podstawowych celów UE w dziedzinie gospodarki wodnej należy ochrona przed zanieczyszczeniem, zapewnienie zdrowej wody do picia w należytej ilości, przywrócenie jakości ekologicznej wodom powierzchniowym oraz prowadzenie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Wprowadzanie zanieczyszczeń do wód reguluje **Dyrektywa 91/271/EWG** z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych, zmieniona przez **Dyrektywę 98/15/EC** z dnia 27 lutego 1998 r.

Ogólne zasady gospodarowania odpadami zostały określone w **Dyrektywie Ramowej 75/442/EWG** z dnia 15 lipca 1975 r. w sprawie odpadów, a odpadów niebezpiecznych w **Dyrektywie 91/698/EWG** z dnia 12 grudnia znowelizowane **Dyrektywą 94/31/WE**.

Polska podobnie jak kraje Unii Europejskiej zobowiązana jest do utworzenia spójnej sieci ekologicznej obszarów chronionych. Stworzenie sieci NATURA 2000 jest jedynym obligującym prawnie i politycznie Polskę zadaniem w zakresie tworzenia sieci ekologicznych. Podstawę prawną tworzenia Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych są art. 3 i 10 **Dyrektywy 43/92/EEC** z 21 maja 1992 r. (z późn. zmianami) w sprawie

ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory. Dyrektywa zakłada wyselekcjonowanie typów siedlisk oraz gatunków, które będą przedmiotem szczególnego zainteresowania ze względu na swoją rzadkość lub zagrożenie wyginięciem. Do sieci NATURA 2000 będą włączone automatycznie obszary chronione utworzone na podstawie Dyrektywy 79/409/ EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. o ochronie dzikich ptaków

Podstawowym dokumentem programowym na szczeblu krajowym w zakresie ochrony środowiska jest uchwalona w 2001 roku „**II Polityka Ekologiczna Państwa**” ustalająca cele ekologiczne Polski do 2010 i 2025 roku.

Głównym celem „II Polityki Ekologicznej Państwa” jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju, przy założeniu, że skuteczna regulacja i reglamentacja korzystania ze środowiska nie dopuści do powstania zagrożeń dla jakości i trwałości zasobów przyrodniczych. Zakłada ona, że niepodważalnym kryterium obowiązującym na każdym – także lokalnym i regionalnym – szczeblu jej realizacji jest człowiek, jego zdrowie oraz komfort środowiska, w którym żyje i pracuje. Cele polityki ekologicznej określono w sferach racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych i jakości środowiska.

Podstawową zasadą realizacji polityki ekologicznej państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju zakładająca jakość życia na poziomie, na jaki pozwala obecny rozwój cywilizacyjny, bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie.

Głównym celem rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy Ząbki jest: „wielokierunkowa aktywizacja działań w zakresie gospodarki przestrzennej ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań związanych z rozwojem aglomeracji warszawskiej, a także poprawa jakości życia społeczności lokalnej w warunkach zrównoważonego rozwoju z wykorzystaniem walorów położenia miasta i możliwości rozwoju aktywności podmiotów gospodarczych”.

Jak stwierdzono w studium „kształtowanie polityki przestrzennej miasta Ząbki oparte być musi o zasady zrównoważonego rozwoju w dziedzinach: ochrony zasobów przyrodniczych i kulturowych, optymalnego gospodarowania przestrzenią, wzrostu standardów cywilizacyjnych i dobrobytu mieszkańców oraz rozwoju gospodarki. Polityka przestrzenna gminy realizowana jest w działaniach planistycznych oraz poprzez decyzje administracyjne związane z gospodarowaniem przestrzenią”.

Podstawowym dokumentem planistycznym obok studium jest „**Strategia Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2007 - 2015**” przyjęta Uchwałą Nr XIX / 125 / 2007 Rady Miasta Ząbki z dnia 20 grudnia 2007 r. Strategia ma na celu określenie docelowego stanu rozwoju miasta Ząbki w perspektywie około 10 lat. W warstwie koncepcyjno - programowej oznacza to określenie ogólnych kierunków działań, służących realizacji jej wizji tzn. celów strategicznych i operacyjnych.

Docelowa wizja rozwoju miasta Ząbki to: „ Miasto Ząbki atrakcyjnym ośrodkiem inwestowania, pracy, zamieszkania i wypoczynku obszaru metropolii stołecznej

Misja rozwoju miasta Ząbki - „Przekształcenie miasta Ząbki w ośrodek konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki lokalnej, zdrowych warunków zamieszkania, efektywnego inwestowania, pracy i wypoczynku.”

Na potrzeby realizacji „Strategii” opracowano 5 celów strategicznych i odpowiadające im cele operacyjne.

Cel strategiczny „Rozwój bazy ekonomicznej miasta, wzrost konkurencyjności, innowacyjności, dywersyfikacja bazy ekonomicznej” będzie realizowany poprzez:

- uzbrajanie terenów przeznaczonych pod inwestycje produkcyjne i usługowe,
- rozbudowę i modernizację sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- rozbudowę i modernizację sieci wodociągowej,
- poprawę dostępności komunikacyjnej wewnętrznej,
- poprawę dostępności komunikacyjnej zewnętrznej,
- wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego do dywersyfikacji bazy ekonomicznej miasta.

Cel strategiczny „Osiągnięcie ładu przestrzennego w warunkach dynamicznego rozwoju, zmiana wizerunku miasta” będzie realizowany poprzez:

- określenie docelowych perspektyw rozwojowych wielkości miasta - chłonności terenów w kontekście zachowania walorów środowiska przyrodniczego,
- stopniowe porządkowanie istniejącej zabudowy centrum miasta - elementy stref funkcjonalno-przestrzennych,
- tworzenie centrum miasta - koncentracja obiektów: usług, gastronomii, kultury, wypoczynku i rekreacji, administracji - w nawiązaniu do idei „miasta-ogrodu”,
- inkorporację nowych osiedli mieszkaniowych do struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta (powiązania drogowe, rozbudowa infrastruktury społecznej),
- ochronę cennych przyrodniczo obszarów miasta (w szczególności lasy), poprawę stanu środowiska mieszkalnego,
- ogólną zmianę wizerunku (fizjonomii) miasta: estetyka, czystość, tworzenie zagospodarowanych przestrzeni publicznych.

Cel strategiczny „Poprawa bytowo – komunalnych warunków życia w mieście” będzie realizowany poprzez:

- rozbudowę i modernizację sieci infrastruktury technicznej: kanalizacyjnej, wodociągowej, ciepłowniczej, elektroenergetycznej,
- gruntowną modernizację i rozbudowę sieci ulic miejskich, w tym nawierzchni dróg, ciągów pieszych, ścieżek rowerowych,
- poprawę stanu zieleni miejskiej w tym terenów leśnych, ograniczanie uciążliwości wynikających z nadmiernego ruchu drogowego oraz lokalnych komunalno - bytowych zanieczyszczeń powietrza, ochronę cennych przyrodniczo obszarów miasta, rozwój ogólnomiejskich terenów zieleni, wypoczynku i rekreacji.

Cel strategiczny „Rozwój korzystnych infrastrukturalnych, instytucjonalnych i gospodarczych powiązań z otoczeniem metropolitalnym” będzie realizowany poprzez:

- tworzenie nowych połączeń komunikacyjnych z Warszawą,

- współdziałanie w tworzeniu sieci komunikacji obwodowej miasta w układzie obszaru metropolitalnego Warszawy,
- dywersyfikację zewnętrznego systemu obsługi infrastrukturalnej miasta, budowa drugiego połączenia z systemem wodociągowym Warszawy.

Wszystkie z wyżej wymienionych celów strategicznych i operacyjnych zawarte w Strategii rozwoju miasta Ząbki zostały uwzględnione przy konstruowaniu założeń i ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Ząbek.

Z innych dokumentów planistycznych ważnych z punktu widzenia gospodarki przestrzennej i ochrony środowiska stanowiących wymieniać należy:

- **„Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego”**, w którym określono długoterminową politykę ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego, przedstawiono cele krótkoterminowe i sposób ich realizacji, określono sposoby zarządzania środowiskiem i aspekty finansowe realizacji programu.
- **„Program ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego”**, w którym określono stan i zadania z zakresu ochrony środowiska dla poszczególnych gmin powiatu.
- **„Plan gospodarki odpadami dla gminy Ząbki na lata 2006 – 2011”** zawierający zasady postępowania, założenia i cele wskazane w ustawach, jak też dokumentach planistycznych takich jak: „II Polityce Ekologicznej Państwa”, „Krajowym planie gospodarki odpadami”, „Planie gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego” oraz „Planie gospodarki odpadami dla powiatu wołomińskiego”.
- **„Program ochrony środowiska na lata 2008 – 2011 dla gminy miejskiej Ząbki z uwzględnieniem lat 2012 – 2015”**. Program jest dokumentem planowania strategicznego, zawierającym cele i kierunki polityki prowadzonej przez gminę i określającym wynikające z nich działania. Program ochrony środowiska to podstawowy dokument zarządzania gminą w zakresie ochrony środowiska oraz podstawa do ubiegania się o fundusze ze źródeł krajowych i Unii Europejskiej. Stanowi zbiór wytycznych do tworzenia programów operacyjnych i zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi oraz podmiotami gospodarczymi w działaniach związanych ze środowiskiem.

VII. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU ORAZ NA ŚRODOWISKO

Biorąc pod uwagę charakter przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, ich trwałość, czas, powtarzalność itp. w projekcie studium wyróżniono następujące przedsięwzięcia i rodzaj oddziaływań:

1. Budowa wschodniej obwodnicy Warszawy z oddziaływaniami:

- bezpośrednio, stałe, negatywne – wylesienie 50 m pasa lasu na długości około 1900 m,
- bezpośrednio, stałe, negatywne – likwidacja pokrywy glebowej w obszarze projektowanego pasa drogowego,
- bezpośrednio, krótkoterminowe, skumulowane, negatywne w okresie budowy obwodnicy związane z przemieszczaniem mas ziemnych, wycinką drzew, pracą maszyn i sprzętu budowlanego,
- bezpośrednio, wtórne, negatywne – degradacja szaty leśnej w wyniku zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego,
- bezpośrednio, wtórne, negatywne – zagrożenia dla świata zwierząt z powodu hałasu komunikacyjnego i ruchu pojazdów,
- pośrednie, wtórne, skumulowane, długoterminowe, stałe i negatywne – zagrożenie dla obszaru Natura 2000 Strzebla Błotna w Zielonce w okresie budowy i funkcjonowania obwodnicy spowodowane hałasem komunikacyjnym i wibracjami, zanieczyszczeniem powietrza, degradacją szaty leśnej.

2. Budowa ulicy Nowo - Ziemowita (w części z wykorzystaniem ul. Skorupki) z oddziaływaniami:

- bezpośrednio, stałe, negatywne – wylesienie 40 m pasa lasu na długości około 600 m oraz wycinka drzew na długości około 450 m celem poszerzenia istniejącego pasa drogowego,
- bezpośrednio, stałe, negatywne – likwidacja pokrywy glebowej w obszarze projektowanego i istniejącego pasa drogowego,
- bezpośrednio, stałe, negatywne – fragmentaryzacja obszaru ochrony przyrody
- bezpośrednio, wtórne, negatywne – zagrożenia dla świata zwierząt z powodu zwiększenia hałasu komunikacyjnego i natężenia ruchu pojazdów samochodowych oraz stworzenia bariery technicznej,
- bezpośrednio, krótkoterminowe, skumulowane, negatywne w okresie budowy ulicy związane z przemieszczaniem mas ziemnych, wycinką drzew, pracą maszyn i sprzętu budowlanego,

- wtórne, stałe, pozytywne – zwiększenie płynności i bezpieczeństwa ruchu oraz zmniejszenie zanieczyszczeń komunikacyjnych i hałasu w obrębie istniejącej zabudowy.

3. Modernizacja linii kolejowej Warszawa – Białystok (Rail Baltica) z oddziaływaniami:

- bezpośrednio, krótkoterminowe, skumulowane, negatywne w okresie modernizacji linii związane z pracą maszyn i sprzętu budowlanego,
- wtórne, stałe, pozytywne – zwiększenie płynności i bezpieczeństwa ruchu oraz zmniejszenie hałasu (ekrany akustyczne) w obrębie istniejącej zabudowy.

4. Porządkowanie gospodarki ściekowej poprzez budowę, rozbudowę kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków, z oddziaływaniami:

- bezpośrednio stałe – związane z poprawą stanu sanitarnego (czystości) wód powierzchniowych i podziemnych,
- wtórne, stałe, pozytywne – związane z poprawą funkcjonowania systemów ekologicznych,
- pośrednie, stałe, pozytywne – związane z poprawą stanu zdrowotnego ludności i zwierząt wskutek poprawy warunków sanitarnych zaopatrzenia w wodę i higienicznych zamieszkiwania oraz stanu sanitarnego produkcji i przetwórstwa rolnego,
- bezpośrednio, krótkoterminowe, skumulowane, negatywne – związane z fragmentarycznymi zakłóceniami funkcjonowania środowiska przyrodniczego w trakcie prowadzenia robót budowlanych.

5. Budowa, przebudowa i modernizacja urządzeń odprowadzających i oczyszczających wody opadowe z oddziaływaniami:

- bezpośrednio, stałe, pozytywne – związane z utrzymaniem dobrego stanu sanitarnego wód podziemnych i powierzchniowych, zwłaszcza służących zaopatrzeniu ludności w wodę pitną,
- bezpośrednio, stałe, pozytywne – związane z właściwym funkcjonowaniem systemów ekologicznych,
- pośrednie, stałe, pozytywne – związane z poprawą warunków higienicznych życia ludności (np. czystość wód kąpielisk w terenach rekreacyjnych) i produkcji rolnej.

6. Budową, przebudowa i modernizacja infrastruktury ochrony powietrza poprzez instalacje techniczne eliminujące lub ograniczające emisję zanieczyszczeń powietrza z oddziaływaniami:

- bezpośrednio, stałe, pozytywne – zmniejszające zanieczyszczenia powietrza,
- wtórne, stałe, pozytywne – związane z poprawą higienicznych warunków życia ludności i pracy w zakładach przemysłowych.

7. Rewitalizacja, restauracja i modernizacja zdegradowanej zabytkowej zabudowy miasta z oddziaływaniami:

- bezpośrednio, stałe, pozytywne – poprawiające stan techniczny zabudowy objętej ochroną konserwatorską,
- bezpośrednio, stałe, pozytywne – związane ze zmniejszeniem zanieczyszczeń powietrza, wody i powierzchni ziemi w wyniku wyposażenia zabudowy i obiektów w nowoczesną infrastrukturę techniczną (ciepłowniczą, kanalizacji sanitarnej i deszczowej),
- pośrednie, stałe, pozytywne – związane ze zmniejszeniem zanieczyszczeń komunikacyjnych w wyniku modernizacji układów ulicznych,
- wtórne, stałe, pozytywne – zmniejszające zużycie energii w wyniku poprawy warunków termoizolacyjnych zabudowy,
- pośrednie, stałe, pozytywne – związane z poprawą estetyki zabudowy i stanu krajobrazu kulturowego.

VIII. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU STUDIUM, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU

Projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ząbki wprowadza zasady ochrony środowiska, w tym:

- bezwzględne utrzymanie zasobów leśnych w strukturze przestrzennej miasta,
- obowiązek rekultywacji dzikich miejsc poboru piasku i żwiru,
- zakaz lokalizacji inwestycji stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożenie wystąpienia poważnych awarii,
- przy przeznaczaniu gruntów pod zabudowę związaną z usługami i wszelką inną aktywnością gospodarczą, w planach miejscowych i decyzjach administracyjnych należy ustalać warunek, że ich uciążliwość nie może wykraczać poza granice działki inwestora.
- zakaz lokalizacji inwestycji, które mogą generować hałas o natężeniu większym niż przewidziano w przepisach odrębnych, regulujących to zagadnienie,
- obowiązek wstępnego oczyszczania, z substancji ropopochodnych i części stałych, wód z parkingów i powierzchni utwardzonych, odprowadzanych do odbiorników,
- eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emisję hałasu oraz wytwarzanie pól elektromagnetycznych nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny,
- wykonywanie nowoprojektowanych ciągów komunikacyjnych, linii napowietrznych i kablowych, podziemnych rurociągów oraz innych obiektów liniowych, w sposób zapewniający ograniczenie ich oddziaływania na środowisko, w tym ochronę walo-

- rów krajobrazowych - szczególnie przy liniach elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia w maksymalnym stopniu należy realizować sieci kablowe,
- ustalanie takich zasad kształtowania zabudowy, które zapewnią czytelność walorów krajobrazowych sąsiadujących z tą zabudową,
 - gromadzenie odpadów komunalnych w miejscach wyłącznie do tego przeznaczonych i zapewnienie wywożenia odpadów na wysypisko, zgodnie z gminnym systemem gospodarki odpadami,
 - w przypadku wystąpienia odpadów niebezpiecznych, postępowanie z nimi musi być zgodne z ustawami: o ochronie środowiska oraz o odpadach,
 - stosowanie ekologicznych, posiadających odpowiednie atesty, nośników energii do ogrzewania pomieszczeń i ewentualnych procesów produkcyjnych lub w usługach,
 - zakaz odprowadzania nie oczyszczonych ścieków bezpośrednio do gruntu,
 - zakaz realizacji przedsięwzięć wymagających równowagę lokalnych zasobów,
 - zakaz realizacji przedsięwzięć, urządzeń wodochłonnych, jeśli ich zapotrzebowanie naruszałoby mogących spowodować zanieczyszczenie wód podziemnych,
 - zakaz kierowania wód opadowych z terenów przedsięwzięć budowlanych na działki sąsiednie,
 - zakaz przerwania ciągłości sieci odwodnieniowej (rowów, kanałów itp.) mających zapewnić zabezpieczenie terenów narażonych na podtapianie w czasie intensywnych opadów,
 - zakaz zmiany ukształtowania terenu bez wyraźnych ustaleń dotyczących tego problemu w ustaleniach planu miejscowego.

W studium przyjmuje się, że głównymi celami w zakresie **usprawnienia układu komunikacji** w mieście będą:

- eliminacja ruchu tranzytowego lub jego znaczne ograniczenie do podstawowych ponadlokalnych ciągów komunikacyjnych,
- modernizacja i poprawa stanu technicznego istniejących ulic.

Duże znaczenie dla odciążenia układu komunikacyjnego Ząbek będzie miała budowa trasy „Olszynka Grochowska“ i „via Baltica“ oraz ul. Nowo – Ziemowita. Przy realizacji tych dróg należy uwzględnić potrzebę zastosowania środków ochrony akustycznej terenów zabudowy mieszkaniowej i terenów objętych ochroną przyrody.

Podstawowym działaniem w zakresie ochrony przed hałasem jest likwidacja lub wyciszenie źródeł jego powstawania. Zgodnie ze studium w strefach oddziaływania dróg i linii kolejowej należy stosować odpowiednie rozwiązania urbanistyczne (zachowanie linii zabudowy, ekranowanie zabudową usługową) oraz rozwiązania techniczne (ekrany akustyczne, budynki o wysokiej izolacyjności).

W bezpośrednim otoczeniu dróg krajowych (orientacyjnie do około 100 m) nie powinno się lokalizować obiektów związanych ze stałym i wielogodzinnym przebywaniem ludności, a zabudowa mieszkaniowa powinna być projektowana z zabezpieczeniami zapewniającymi osiągnięcie w pomieszczeniach warunków akustycznych zgodnych z Polską Normą (np. poprzez zastosowanie okien o zwiększonej izolacyjności aku-

stycznej). Dla dróg głównych zasięg możliwego oddziaływania akustycznego mierzony od krawężnika jezdni wynosi około 40 m, a dla dróg zbiorczych około 15 m.

Z punktu widzenia ochrony środowiska najkorzystniejszym rozwiązaniem jest przeznaczenie terenów leżących w bezpośrednim sąsiedztwie dróg pod funkcję produkcyjną – usługową.

Na obszarze Ząbek znajduje się ponad 32 km dróg gminnych o nawierzchni twardej i aż 26 km dróg o nawierzchni gruntowej, które są źródłem nadmiernej emisji pyłu zawieszonego i spalin samochodowych oraz hałasu komunikacyjnego. Zakładana w studium miasta poprawa stanu nawierzchni ulic pozwoli na wyraźne zmniejszenie tych uciążliwości dla mieszkańców i obciążenia środowiska.

Znaczącym źródłem emisji hałasu komunikacyjnego jest przebiegająca przez środek miasta linia kolejowa planowana jako magistrała Rail Baltica, której strefa oddziaływania mierzona od skrajnej szyny wynosi około 120 m.

Jak wspomniano wcześniej w projekcie studium przewidziano realizację wschodniej obwodnicy Warszawy poprzez kompleks leśny przecinając w kierunku południowym na Zielonkę. Budowa drogi stanowić będzie **poważne zagrożenia dla bytu potencjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Strzebla Błotna w Zielonce** odległego zaledwie około 150 m. Realizacja drogi w negatywny sposób wpłynie na stan środowiska i warunki życia chronionego gatunku ryby – strzebli błotnej.

W celu ograniczenia skutków wpływu projektowanej obwodnicy na obszar Natura 2000 należy przedsięwziąć odpowiednie środki techniczne i zabezpieczenia przeciwdziałające jej negatywnym oddziaływaniom poprzez:

- zaprojektowanie węzła „Zielonka” na estakadzie (co najmniej w rejonie skrzyżowania z linią kolejową) w celu zapewnienia swobodnej migracji zwierząt oraz korzystnie wpłynie na przewietrzanie terenów sąsiadujących z drogą,
- na terenach leśnych zaprojektowanie ogrodzenia drogi o wysokości co najmniej 2,5 m, zabezpieczającego przed wtargnięciem zwierząt na jezdnię i naprowadzającego w kierunku przejść,
- zabezpieczenie środowiska gruntowo – wodnego przed zanieczyszczeniem substancjami ropopochodnymi poprzez realizację kanalizacji deszczowej wyposażonej w separatory oraz zakaz stosowania środków chemicznych przy zimowym utrzymaniu drogi,
- ochronę klimatu akustycznego poprzez zastosowanie ekranów akustycznych i osłon antyolśnieniowych,
- zabezpieczenie przed wibracjami poprzez ograniczenie prędkości i wyeliminowanie ruchu pojazdów ciężkich,
- ochronę szaty leśnej poprzez ograniczenie do niezbędnego minimum wycinki drzewostanu przy budowie drogi.

Ze względu na zasięg oddziaływania akustycznego Wschodnia Obwodnica Warszawy może również wymagać utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania.

Ostateczny przebieg drogi będzie ustalony w opracowaniach specjalistycznych, branżowych, które będą musiały przejść procedurę oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z przepisami szczególnymi. Pozwoli to na optymalne wyznaczenie przebiegu drogi i przyjęcie odpowiednich rozwiązań technicznych i organizacyjnych uwzględniających uwarunkowania środowiskowe, w tym leżący w pobliżu granic miasta potencjalny specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 Strzebla Błotna w Zielonce.

Zgodnie z art. 55 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227. z późn. zm.), projekt dokumentu, nie może zostać przyjęty, o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r, o ochronie przyrody (tekst jednolity z 2009 r. Dz. U. Nr 1151, poz. 1220), jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że może on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.

Pomimo zastosowania zabiegów zmniejszających zagrożenia oddziaływania Wschodniej Obwodnicy Warszawy sytuacja taka może mieć miejsce w przypadku tej drogi, ale w art. 34 ww. zawarte jest stwierdzenie, że jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarach morskich - dyrektor właściwego urzędu morskiego, może zezwolić na realizację planu lub działań, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 lub obszary znajdujące się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

Biorąc powyższe na uwagę, iż realizacja Wschodniej Obwodnicy Warszawy, która będzie stanowić poważne zagrożenie dla bytu projektowanego obszaru naturalnego (zostało to również zdefiniowane w Standardowym Formularzu Danych), dlatego też, może zostać przyjęta jedynie po zastosowaniu kompensacji przyrodniczej o której mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r, o ochronie przyrody, na zasadach określonych w art. 35.

Przyjęty obecnie przebieg trasy według wariantu WIIIA w pobliżu obszaru Natura 2000 Strzebla Błotna w Zielonce i może uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, po zapewnieniu kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

Przyjęty obecnie przebieg trasy według wariantu WIIIA, w pobliżu obszaru Natura 2000 Strzebla Błotna w Zielonce, miał wcześniej wydaną decyzję środowiskową na realizację przedsięwzięcia polegającego na budowie Wschodniej Obwodnicy Warszawy na odcinku od węzła „Marki” do węzła „Lubelska” wydana została w 2007 r., ale była ona wydana przed wpisaniem obszaru Natura 2000 Strzebla Błotna w Zielonce na listę proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej i prewen-

cyjnie traktowana jak wyznaczone obszary Natura 2000 (zgodnie z ustawą o ochronie przyrody art. 33 ust. 2), będzie musiała przejść ponowną procedurę jej wydania.

Obecnie trwają prace z zakresu badania możliwości przeniesienia populacji strzebli błotnej ze zbiornika w Zielonce do zbiornika Mokry Ług w Lasach Rembertowskich, które byłoby kompensacją przyrodniczą projektowanej inwestycji w stosunku do omawianego obszaru Natura 2000.

Zbiornik Zielonka – odkryte w 2006 r. stanowisko jest ostatnim funkcjonującym zbiornikiem wodnym z kilku skupionych na niewielkim obszarze, w pobliżu miejscowości Zielonka Bankowa, które istniały jeszcze w końcu lat siedemdziesiątych XX wieku. Stanowisko Zielonka jest zbiornikiem sztucznym, wykopanym do celów przeciwpożarowych, prawdopodobnie w latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku. Znajduje się ono na terenie Nadleśnictwa Drewnica. Całkowita powierzchnia w 2006 roku wynosiła ok. 1400 m², z których około 80% zajmował gęsty szuwar trzciny pospolitej (*Phragmites australis*). W wyniku badań przeprowadzonych pod koniec września 2006 r. stwierdzono, iż występująca tu populacja strzebli błotnej (*Eupallasella perenurus*), jednego najbardziej zagrożonych przedstawicieli rodzimej ichtiofauny, występuje dość licznie i kształtuje się na poziomie ok. 700 osobników.

W przeprowadzonych w 2007 r. badaniach stwierdzono, iż zjawiskiem niepokojącym z punktu widzenia trwałości lokalnej populacji strzebli błotnej, jest zwiększający się z roku na rok postęp w zarastaniu zbiornika roślinnością szuwarową - głównie trzciną pospolitą, która sukcesywnie wkracza do najgłębszych części zbiornika.

W 2008 roku zbiornik monitorowano czterokrotnie i stwierdzono, iż zamieszkująca go liczna populacja strzebli błotnej kształtuje się już na poziomie ok. 2000 osobników. Stwierdzono, iż zbiornik jest bardzo płytki i szybko ulega zarastaniu przez roślinność szuwarową, głównie trzcinę pospolitą. Postęp w zarastaniu zbiornika wzbudził uzasadniony niepokój o przyszłość tego stanowiska, podobnie jak plany budowy w bezpośrednim jego otoczeniu nowej trasy komunikacyjnej, tzw. Wschodniej obwodnicy Warszawy (WOW).

W związku z powyższym, w roku 2008 podjęto badania mające na celu wytypowanie zbiornika wodnego w województwie mazowieckim, do zarybienia populacją strzebli błotnej zamieszkującą silnie zagrożony zbiornik wodny w Zielonce. W wyniku powyższych badań wybrano akwen Mokry Ług.

Mokry Ług – duży zbiornik w lasach rembertowskich, znacznie oddalony od siedzib ludzkich, prawdopodobnie dawne wyrobisko piasku, miejscami dość głęboki, roślinność zanurzona o liściach pływających i wynurzona, zupełny brak śladów wędkowania, zbiornik prawdopodobnie całkowicie bezrybny.

Na rok 2009 zaplanowano doświadczałne zarybienie zbiornika Mokry Ług ok. 100 dorosłymi osobnikami strzebli błotnej z populacji zamieszkującej zbiornik wodny w Zielonce. Na powyższe działania otrzymano pozytywną decyzję Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ-14-WPN-I-EB-6633-34/09).

W związku z powyższym w 2009 r., podjęto pilotowe zarybienie dzikimi osobnikami ze stanowiska w Zielonce, zagrożonego budową trasy komunikacyjnej, śródleśnego zbiornika wodnego Mokry Ług.

Wyniki powyższych działań zostaną przedstawione w sprawozdaniu, które zostanie wykonane w roku 2010.

W przypadku rozpoczęcia inwestycji drogowej zbiornik Mokry Ług mógłby się stać miejscem niezbędnych działań kompensacyjnych, które są warunkiem wydania zgody na realizację Wschodniej obwodnicy Warszawy.

Ze względu na **szkodliwe oddziaływanie pól elektromagnetycznych** wytwarzane przez urządzenia elektroenergetyczne i telekomunikacyjne w studium Ząbek zakłada się następujące warunki zabudowy i zagospodarowania terenów:

- teren w pasie technicznym nie może być przeznaczany pod zabudowę mieszkaniową ani jako teren związany z działalnością gospodarczą (przesyłową) właściciela linii,
- pod linią wysokiego napięcia nie należy sadzić roślinności wysokiej.
- zalesienie terenów rolnych w pasie technicznym linii może być przeprowadzone w uzgodnieniu z właścicielem linii, który określi maksymalną wysokość sadzonych drzew i krzewów,
- orientacyjne odległości pionowe i poziome od przewodów tras elektroenergetycznych linii napowietrznych o napięciu znamionowym 110 i 220 kV, a elementami budynków mieszkalnych i niemieszkalnych muszą spełniać wymogi określone w przepisach szczególnych, (przy zabudowie mieszkaniowej nie mogą przekraczać wartości 1kV/m).

Przyjmuje się, że dopuszczalne natężenie pola elektrycznego o wartości 1 kV/m dla budownictwa przeznaczonego na stały pobyt ludzi nie zostanie przekroczone przy zachowaniu odległości od osi w obie strony: dla linii 15 kV – 10,0 m., dla linii 110 kV – 19,0 m, dla linii 220 kV – 34,0 m. Odległości te mogą być odpowiednio zmniejszone dla obiektów nie przeznaczonych na stały pobyt ludzi, np. magazyny, garaże, budynki gospodarcze.

Z uwagi na niebezpieczeństwo awarii istniejącej **sieci gazowniczej** przy lokalizacji obiektów budowlanych względem gazociągów należy respektować przepisy zawarte w przepisach odrębnych:

- dla budynków mieszkalnych jedno - i wielorodzinnych - minimum 17,5 m,
- innych obiektów terenowych nie mniej niż 15,0 m,
- nasadzenia zieleni wysokiej mogą być dokonywane w odległości minimum 2,0 m od osi gazociągu wysokiego ciśnienia.

Przy zagospodarowaniu terenów położonych w granicach **Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu** należy dążyć do:

- zachowania naturalnych spływów i naturalnych koryt istniejących cieków wodnych oraz ich biologicznego obudowania,

- zachowania istniejących oraz wprowadzenia nowych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,
- zachowania istniejących form rzeźby terenu (wydm, zrównań i dolin),
- ograniczania rozpraszania zabudowy i niedopuszczania do realizacji obiektów o dużych kubaturach (agresywnych krajobrazowo),
- niedopuszczania do zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych oraz powierzchni ziemi.

Pomniki przyrody podlegają ochronie prawnej przed zniszczeniem z zakazem:

- wycinania i niszczenia drzew,
- zrywania pędów i liści,
- nacinania, rycia napisów i znaków,
- wchodzenia na drzewa,
- umieszczania na drzewach tablic i napisów,
- zanieczyszczania w zasięgu korony,
- niszczenia systemu korzeniowego poprzez prowadzenie linii podziemnych i telekomunikacyjnych, energetycznych i rurociągów w zasięgu korony oraz nakładania pełnych chodników w odległości bliższej niż 3 metry od pnia,
- palenia ognisk w zasięgu korony,
- lokalizowania stałych urządzeń komunalnych w zasięgu korony.

Zachowanie **ciągu powiązań przyrodniczych** o znaczeniu ponadregionalnym wiążącym lasy Garwolińskie, Lasy Otwockie, lasy w okolicach Rembertowa, pomiędzy Ząbkami a Zielonką i dalej w kierunku Strugi. Nieporętu, Popowa, Zalewu Zegrzyńskiego do Puszczy Białej. będzie gwarantowało ciągłość połączeń przyrodniczych z okolicznymi terenami oraz drożności szlaków migracji zwierząt.

Wymaganiem ochrony korytarzy ekologicznych są:

- utrzymanie i wzmocnienie struktur biologicznie czynnych: lasów, zadrzewień i zakrzewień, zieleni parkowej o charakterze naturalnym, łąk i mokradeł, cieków i zbiorników wodnych z wykluczeniem zabudowy,
- utrzymania ciągłości powyższych struktur na całym przebiegu ciągu,
- zwrócenia szczególnej uwagi na odcinki zawężone z rozważeniem możliwości ich unaturalnienia,
- zapewnienia czystości środowiska.

Zieleń pełni ogromną rolę w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu miejskiego, poprawie walorów środowiska przyrodniczego, w utrzymaniu odpowiednich standardów życia mieszkańców miasta i w wielu innych aspektach. Przy przeznaczaniu terenów pod zagospodarowanie zgodnie z ustaleniami projektu zmiany studium należy uwzględnić:

- zapewnienia czystości środowiska.
- zakładanie pasów zieleni izolacyjnej od nowo lokalizowanych urządzeń i obiektów uciążliwych,
- zagospodarowywanie zielenią istniejących pasów drogowych oraz nowo realizowanych i modernizowanych ulic,

- obowiązek zakładania zieleni na osłony przydrożne przy uciążliwych szlakach komunikacyjnych,
- zwiększanie terenów zieleni izolacyjnej towarzyszącej obiektom oświaty, zdrowia, rekreacji i sportu,
- zagospodarowanie zielenią terenów niewykorzystanych w obrębie istniejącej zabudowy (zakładanie skwerów, trawników itp.),
- systematyczne pielęgnowanie istniejącej zieleni parkowej, ulicznej, osiedlowej i innej (uzupełnianie wypadającej zieleni i stała konserwacja zadrzewienia),
- stworzenie systemu kar i ich egzekwowanie za niszczenie drzew i krzewów, zaśmiecanie terenów leśnych, parkowych, trawników,
- stosowanie przepuszczalnej nawierzchni terenu z kostki kamiennej lub klinkierowej z przepuszczalnymi spoinami na terenach zieleni miejskiej.

Zgodnie z projektem studium, przy określaniu w planie miejscowym wskaźników powierzchni biologicznie na poszczególnych obszarach należy przyjąć następujące wartości:

- na obszarze nie zakończonej realizacji miasta ogrodu wraz z centrum miejskim, czynnej na poziomie:
 - nie mniej jak 60% - na działkach w zabudowie jednorodzinnej,
 - nie mniej jak 40% - na działkach w zabudowie wielorodzinnej,
 - nie mniej jak 30% - na działkach wolnostojących obiektów usług publicznych,
 - nie mniej jak 20% - na działkach wolnostojących obiektów usług komercyjnych,
- dla części miasta po północnej stronie od linii kolejowej:
 - nie mniej jak 55% - na działkach w zabudowie jednorodzinnej,
 - nie mniej jak 35% - na działkach w zabudowie wielorodzinnej,
 - nie mniej jak 30% - na działkach wolnostojących obiektów usług publicznych,
 - nie mniej jak 20% - na działkach wolnostojących obiektów usług komercyjnych,
- dla części miasta po południowej stronie linii kolejowej do ul. Nowo - Ziemowita:
 - nie mniej jak 50% - w zabudowie jednorodzinnej,
 - nie mniej jak 35% - w zabudowie wielorodzinnej,
 - nie mniej jak 25% - w zabudowie usługowej,
- dla części miasta na południe od ul. Nowo - Ziemowita:
 - nie mniej jak 45% - w zabudowie jednorodzinnej,
 - nie mniej jak 30% - w zabudowie wielorodzinnej,
 - nie mniej jak 25% - w zabudowie usługowej.

IX. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE STUDIUM WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

Niniejsza prognoza nie zawiera rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ząbki.

Z punktu widzenia ochrony środowiska wariantowanie rozwiązań urbanistycznych mogłoby dotyczyć lokalizacji elementów zagospodarowania przestrzennego o znaczącym oddziaływaniu na środowisko, a więc ważniejszych ciągów komunikacyjnych i elementów infrastruktury technicznej.

Ząbki posiadają ukształtowaną i w miarę stabilną strukturę funkcjonalno – przestrzenną, a istniejące i projektowane: układ komunikacyjny, sieć wodociągowa, sieć kanalizacji sanitarnej, gazociąg, linie elektroenergetyczne, są powiązane z infrastrukturą techniczną Warszawy. Sprawia to, że praktycznie nie ma możliwości zmiany przebiegu głównych tras komunikacyjnych oraz urządzeń przesyłowo – sieciowych.

Zmiany struktury funkcjonalno – przestrzennej miasta będą szły w kierunku przekształcania terenów o funkcji produkcyjno – usługowej na tereny o funkcji mieszkaniowej wielorodzinnej oraz terenów o funkcji zabudowy jednorodzinnej pod zabudowę wielorodzinną.

Nie mniej jednak warto wspomnieć o wariantowaniu przebiegu trasy Wschodniej Obwodnicy Warszawy, dla której Firma Profil Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie opracowała raport oddziaływania na środowisko.

W opracowanym raporcie przedstawiono trasę według dwóch korytarzy obejmującym cztery warianty:

- Marki - Wesola - Zakręt - najkrótsza możliwa trasa z kilkoma alternatywnymi opcjami: W1, W2, WIIIA w rejonie Wesolej,
- Marki - Okuniew — Halinów - trasa dłuższa o około 10 km - wariant W3,
- oraz wariant „0”.

Wariant W1

Poczynając od strony północnej trasa Wschodniej Obwodnicy Warszawy zaczyna się węzłem „Marki” w miejscowości Marki i do węzła „Drewnica” przechodzi przez tereny częściowo zabudowane i półotwarte, po skraju kompleksu leśnego Lasów Państwowych Nadleśnictwa Drewnica. Od węzła „Drewnica” trasa skręca w kierunku południowo-wschodnim wchodząc w kompleks leśny przecinając w kilku miejscach istniejące ciągi komunikacyjne drogowe i kolejowe. Po przejściu na odcinku 100 m przez ulicę Mokry Ług w Rembertowie odchyła się w kierunku południowym do węzła „Rembertów”, nadal przechodzi przez tereny leśne, w tym poligon wojskowy. Od węzła „Rembertów” biegnie w kierunku południowym przechodząc w rejonie ulic Zaciszna, Wschodnia i Ga-

zowa w miejscowości Wesoła przez zabudowę jednorodzinna, a następnie skręca w kierunku wschodnim przechodząc przez kompleks leśny ; zabudową jednorodzinna.

Po przecięciu al. Marszałka Józefa Piłsudskiego wchodzi na tereny otwarte, częściowo zabudowane, dochodząc do węzła „Zakręt”. Od węzła „Zakręt” do końca węzła „Lubelska” planowana obwodnica przechodzi po trasie istniejącej drogi krajowej, głównie po terenach zabudowanych, częściowo zalesionych. Łączna długość planowanej obwodnicy od węzła „Marki” do węzła „Lubelska” według wariantu W1 wynosi 19,59 km.

Wariant W2

Stanowi alternatywne przejście w rejonie Wesoła (od węzła „Rembertów” do węzła „Zakręt”). Wariant W2 odchodzi od trasy wariantu W1 w odległości 1 km na północ od węzła „Zakręt”, po przejściu przez al. Marszałka Józefa Piłsudskiego przechodzi częściowo przez tereny otwarte na gruntach m. Sulejówek, a po wejściu w granice Wesolej wchodzi w kompleks leśny wzdłuż linii wysokiego napięcia w kierunku zachodnim pomiędzy zabudową Wesolej. W odległości 1 km na północ od węzła „Rembertów” w rejonie Koziego Bagna wchodzi na trasę wariantu W1. Łączna długość wariantu W2 wynosi 18,92 km.

Wariant W3

Przechodzi w znacznej odległości w kierunku wschodnim w stosunku do pozostałych wariantów. Odchodzi od trasy wariantu W1 po przejściu przez północny fragment zabudowy Rembertowa (ul. Mokry Ług), kierując się ku wschodowi w rejonie Okuniewa. Na odcinku około 7.5 km przechodzi niemal wyłącznie przez tereny leśne (Lasy Rembertowskie), następnie przekracza dolinę rzeki Długiej przechodząc na odcinku 0,6 km przez kompleks łąk i wchodzi w kolejny kompleks leśny omijając Okuniew od strony północnej i wschodniej. Planowana trasa obwodnicy przebiega następnie w kierunku południowym przez tereny otwarte (łąki, pastwiska, gruntu orne), omijając od strony wschodniej zabudowę Sulejówka, w kilku miejscach przecinając niewielkie kompleksy leśne i tereny zabudowane. Poprzez węzeł „Halinów” i „Konik Nowy” dochodzi do węzła „Michałówek”, gdzie łączy się z planowaną autostradą A2 biegnącą w kierunku wschód - zachód. Na odcinku długości 2,5 km po trasie projektowanej autostrady A2 dochodzi do węzła końcowego „Lubelska”. Długość trasy 28,18 km.

Wariant WIIIA

Wariant ten przebiega podobnie jak wariant W1, ale z niewielkim odchyleniem na odcinku około 3 km w kierunku północnym i wschodnim. Na terenie węzła „Rembertów” wchodzi na trasę W2. Podobnie jak W1 przechodzi przez tereny zalesione i częściowo zabudowane. Długość trasy wynosi 19,24 km.

Z uwagi na ważny interes społeczny wybrany został przebieg trasy według wariantu WIIIA. Korytarz drogi według tego wariantu jest rezerwowany w większości miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (w części plany te utraciły ważność).

Wschodnia Obwodnica Warszawy (WOW) jako droga ekspresowa stanowić będzie element spójnego systemu drogowego Warszawy wynikającego z wieloletnich prac

Główniej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad oraz ze strategii przestrzennej samorządów województwa mazowieckiego i m.st. Warszawy.

Jednym z celów strategicznych samorządu województwa mazowieckiego w perspektywie do 2020 roku zawartym w „Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego” uchwalonej przez Sejmik Województwa Mazowieckiego w 2001 roku i aktualizowanej w 2006 r. będzie „Wzmocnienie powiązań Warszawy z otoczeniem regionalnym, krajowym i międzynarodowym”.

W zakresie transportu „Strategia...” zakłada podejmowanie szeregu działań w celu usunięcia niedrożności oraz niskiej przepustowości i jakości istniejącej sieci drogowej, modernizacji sieci kolejowej oraz rozwoju transportu lotniczego poprzez podnoszenie standardów technicznych połączeń obwodowych w regionie. Jednym ze zdefiniowanych działań jest tzw. „Ekspresowa Obwodnica Okoławarszawska” w oparciu o planowane korytarze: Południowej Obwodnicy Warszawy, Trasy Armii Krajowej, Wschodniej Obwodnicy Warszawy wraz z pozostałymi elementami warszawskiego węzła drogowego.

Podobnie Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego uchwalony przez Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwałą Nr 65/2004 z dnia 7 czerwca 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 217, poz. 5811) przewiduje pierścień zewnętrzny Warszawy stanowiący fragment krajowego układu drogowego, rozprowadzający ruch i łączący się jednocześnie z miejskim systemem komunikacyjnym stolicy. Tworzony będzie głównie przez drogi szybkiego ruchu i są to planowane: Trasa Armii Krajowej - Wschodnia Obwodnica Warszawy - Południowa Obwodnica Warszawy.

Plany samorządu województwa są w tej kwestii spójne ze Strategią Rozwoju Miasta Stołecznego Warszawy - uchwała Nr LXII/1789/2005 z dnia 24 listopada 2005 r. Rady Miasta Stołecznego Warszawy w sprawie Strategii Rozwoju Miasta Stołecznego Warszawy do 2020 roku.

Konsekwencją i rozwinięciem tych planów są ustalenia uchwalonego przez Radę m. st. Warszawy w październiku 2006 r. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego m.st. Warszawy” przewidujące WOW.

W trakcie sporządzania projektu studium nie napotkano na trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

X. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU STUDIUM ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Zgodnie art. 32 ustawy z dnia 23 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U Nr 80, poz. 717 z późn. zm.) organ sporządzający studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Burmistrz Miasta) zobowiązany jest przynajmniej raz w czasie 4 – letniej kadencji rady na przeprowadzenie analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, w tym skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu.

Realizacja ustaleń projektu studium w przypadku lokalizacji inwestycji mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w postępowaniach w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, zatwierdzeniu projektu budowlanego i pozwoleniu na wzniesienie robót budowlanych, zgodnie z obowiązującymi przepisami, będzie monitorowana przez organy ochrony środowiska.

W przypadku lokalizacji inwestycji, której stwierdzono okoliczności wskazujące możliwość negatywnego oddziaływania na środowisko, organ ochrony środowiska, może w drodze decyzji zobowiązać podmiot prowadzący dane przedsięwzięcie do sporządzenia przeglądu ekologicznego. Sporządzenie przeglądu ekologicznego jest elementem monitoringu potencjalnego znaczącego wpływu realizacji ustaleń studium na środowisko.

Ponadto zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska, monitoring jakości powietrza, wód, gleb i ziemi oraz poziomu hałasu i pól elektromagnetycznych jest prowadzony w ramach państwowego monitoringu środowiska, przez wojewódzki inspektorat ochrony środowiska, a na szczeblu samorządowym, przez starostę powiatowego lub podmiot gospodarczy. Zgodnie z ustawą Prawo budowlane, użytkowane obiekty budowlane powinny być poddawane okresowej kontroli, co najmniej raz w roku, polegającej na sprawdzeniu m.in. stanu technicznego instalacji i służących ochronie środowiska. Korzystanie z monitoringu funkcjonowania środowiska, pozwoli na szybką identyfikację zagrożeń i usunięcie w przypadku ich wystąpienia.

XI. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Dla planowanych przedsięwzięć z uwagi na miejscowy zasięg wyklucza się możliwość transgranicznego oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 58 ustawy Prawo ochrony środowiska. Ząbki położone są w centralnej części Polski, w odległości około 250 – 300 km od granic państwowych.

XII. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zgodnie z nowymi uregulowaniami prawnymi projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ząbki wymaga przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach przeprowadzanej oceny sporządza się prognozę oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium poprzedzoną uzgodnieniem zakresu i stopienia jej szczegółowości z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska i Wojewódzkim Państwowym Inspektorem Sanitarnym.

W 2006 roku została przeprowadzona analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Ząbek, w której wskazano na szereg rozbieżności między ustaleniami planu miejscowego miasta, a ustaleniami studium miasta. W celu doprowadzenia do ich

zgodności oraz poprawy sytuacji w zakresie zagospodarowania przestrzennego opracowywana jest zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ząbki.

Zmiana studium ma charakter aktualizacji sporządzonej kompleksowo dla całego obszaru w granicach administracyjnych miasta. Dokument opracowany jest zgodnie z zakresem i trybem określonym w obowiązującej ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 23 marca 2003 roku i zawiera:

- część określającą uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego miasta przedstawione w formie tekstowej i graficznej,
- część tekstową określającą kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta,
- rysunek przedstawiający ustalenia określające kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta,
- uzasadnienie zawierające objaśnienie przyjętych rozwiązań oraz posumowanie ustaleń projektu zmiany studium.

Prognozę oddziaływania na środowisko wyżej wymienionego studium wykonano zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W pierwszej części prognozy przedstawiono istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji postanowień studium.

Przedstawiono istniejący stan środowiska przyrodniczego uwzględniając położenie gminy, rzeźbę terenu, budowę geologiczną, pokrywę glebową, wody powierzchniowe i podziemne, szatę roślinną i warunki klimatyczne.

Na tle uwarunkowań przedstawiono stan sanitarny środowiska, a w tym czystość i źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, jakość gleb, jakość wód powierzchniowych i podziemnych oraz źródła ich zanieczyszczeń, formy degradacji powierzchni ziemi, warunki klimatu akustycznego i źródła powstawania hałasu, źródła niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego, stan zdrowotny drzewostanów leśnych, ryzyko wystąpienia poważnych awarii.

W przypadku braku realizacji ustaleń projektu studium istniejące źródła zanieczyszczeń środowiska gruntowo – wodnego, powietrza atmosferycznego i hałasu w dalszym ciągu stwarzać będą zagrożenia i obniżać standardy zamieszkiwania w mieście.

W dalszej części prognozy opisano stan środowiska na obszarach istniejących i projektowanych przedsięwzięć o znaczącym oddziaływaniu na środowisko, do których zaliczono:

- drogę krajową nr 8 Warszawa – Białystok – Budzisko oraz drogi wojewódzkie nr 629 (krótki odcinek Radzymińskiej), nr 634 Warszawa - Ząbki - Tłuszcz (ulice Skorupki, Warszawska i część Łodygowej), nr 631 Warszawa - Nieporęt (ul. Piłsudskiego) - spaliny, hałas komunikacyjny, nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- drogi powiatowe i gminne (spaliny, hałas komunikacyjny, pył zawieszony),

- linię kolejową pierwszorzędowa Warszawa – Białystok (hałas komunikacyjny, promieniowanie elektromagnetyczne, nadzwyczajne zagrożenia środowiska),
- napowietrzne linie elektroenergetyczne: 220 kV Mory – Miłosna, 110 kV EC Kawęczyn – Wieliszew, 110 kV EC Kawęczyn – Wołomin, stację transformatorową 110/15 kV przy ulicy Gajowej i Nowo-Ziemowita (promieniowanie elektromagnetyczne) oraz stacje telefonii komórkowej (promieniowanie elektromagnetyczne),
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 500 relacji Rembelszczyzna – Wronów ze stacją redukcyjno – pomiarową „Ząbki” (zanieczyszczenie powietrza, nadzwyczajne zagrożenia środowiska),
- punkt zlewny ścieków komunalnych przy ul. Piłsudskiego (ścieki, zanieczyszczenia mikrobiologiczne, odory),
- centra handlowe przy ulicy Radzymińskiej i stacje paliw (ścieki, spaliny, emisje benzyn, odpady stałe),
- betoniarnia i zakłady mechaniki pojazdowej (pył zawieszony, hałas, spaliny).

Ponadto dwa obiekty zlokalizowane na terenie Warszawy w istotny sposób wpływają na stan sanitarny powietrza atmosferycznego Ząbek. Są to:

- nieczynne składowisko odpadów komunalnych przy ul. Chełmżyńskiej w Warszawie (zanieczyszczenia mikrobiologiczne, odory - poza obszarem miasta),
- elektrociepłownia Kawęczyn (pyły, gazy – zasięg oddziaływania do ul. Szwoleżerów).

Wśród istniejących problemów ochrony środowiska na obszarach ochrony przyrody istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego studium miasta wskazano na problemy związane z przebudową układu komunikacyjnego miasta, zwłaszcza dotyczące realizacji projektowanej wschodniej obwodnicy Warszawy i drogi ekspresowej „via Baltica” oraz projektowanej ulicy Nowo - Ziemowita.

Drogi te omijają co prawda tereny zwartej zabudowy Ząbek, tym nie mniej przebiegają przez kompleks leśny położony we wschodniej części miasta będący elementem wspomnianego korytarza ekologicznego o znaczeniu ponadregionalnym łączącym Lasy Otwockie z Puszcą Białą.

Przez obszar Ząbek przebiegają trasy napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich napięć 220 kV i 110 kV, które podobnie jak wszystkiego rodzaju maszty stacji telefonii komórkowej i urządzeń radiokomunikacji stanowią zagrożenie dla ornitofauny, w szczególności dla przelotów ptaków migrujących.

Problemem ochrony środowiska nie związanym z obszarem ochrony przyrody i projektem studium jest sytuowanie zabudowy w obniżeniach terenowych, pomimo niekorzystnych warunków budowlanych dla funkcji mieszkaniowej.

Stwierdzono, że studium zawiera cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym. Podstawowe cele ochrony środowiska zawarte w projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy miejskiej Ząbki wynikają między innymi z międzynarodowych zobowiązań Polski w zakresie ochrony środowiska, zobowiązań Polski w ramach pro-

cesu akcesji do Unii Europejskiej i po wstąpieniu, programów operacyjnych wykorzystujących unijne środki pomocowe, polityki ekologicznej państwa, systemu prawa ochrony środowiska w Polsce, planów, programów, strategii i polityk sektorowych opracowywanych na różnych szczeblach.

Biorąc pod uwagę charakter przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko w projekcie studium wyróżniono przedsięwzięcia z oddziaływaniami: bezpośrednimi, pośrednimi, wtórnymi, skumulowanymi, krótkoterminowymi średnioterminowymi i długoterminowymi, stałymi i chwilowymi oraz pozytywnymi i negatywnymi:

- budowa wschodniej obwodnicy Warszawy,
- budowa ulicy Nowo - Ziemowita (w części z wykorzystaniem ul. Skorupki),
- modernizacja linii kolejowej Warszawa – Białystok (Rail Baltica),
- porządkowanie gospodarki ściekowej poprzez budowę, rozbudowę kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków, z oddziaływaniami:
- budowa, przebudowa i modernizacja urządzeń odprowadzających i oczyszczających wody opadowe,
- budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury ochrony powietrza poprzez instalacje techniczne eliminujące lub ograniczające emisję zanieczyszczeń powietrza,
- rewitalizacja, restauracja i modernizacja zdegradowanej zabytkowej zabudowy Ząbek.

Istotną część prognozy stanowią rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację (rekompensatę) przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego studium miasta, w szczególności na obszary Natura 2000 położone w sąsiedztwie Ząbek („Strzebla błotna” w Zielonce oraz „Poligon Rembertów”). Największe zagrożenie dla obszaru Natura 2000 Strzebla Błotna w Zielonce stwarzać będzie projektowana wschodnia obwodnica Warszawy przebiegająca zaledwie 150-200 m od obszaru Natura.

W celu ograniczenia skutków wpływu projektowanej obwodnicy na obszar Natura 2000 należy podjąć odpowiednie rozwiązania techniczne i zabezpieczenia przeciwdziałające jej negatywnym oddziaływaniami.

W ostateczności przebieg trasy w pobliżu obszaru Natura 2000 Strzebla Błotna w Zielonce będzie wymagał kompensacji przyrodniczej polegającej na przeniesieniu chronionego gatunku strzebli błotnej ze zbiornika w Zielonce do zbiornika Mokry Ług w Lasach Rembertowskich.

W projekcie studium, w stosunku do obszaru Natura 2000 Strzebla Błotna w Zielonce nie przedstawiono urbanistycznych rozwiązań alternatywnych (wariantowych) odnośnie funkcji terenów, układu komunikacyjnego miasta, przebiegów ważniejszych elementów infrastruktury technicznej z uwagi na to, że obszar ten leży poza granicami opracowania studium a projektowany odcinek Wschodniej Obwodnicy Warszawy ma przebiegać przez teren leśny. W związku z powyższym w prognozie ustosunkowano się jedynie do wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych.

W przedmiotowej prognozie zaproponowano metodę analizy skutków realizacji postanowień projektu studium oraz częstotliwość jej przeprowadzania wynikająca z uregulowań ustawowych. Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Burmistrz Miasta ma obowiązek dokonać przynajmniej raz w czasie kadencji rady na przeprowadzenie analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, w tym skutków realizacji postanowień projektowanego studium.

W końcowej części stwierdzono, że z uwagi na położenie miasta w centralnej części Polski i znaczne oddalenie od granic państwowych, będzie miało charakteru transgranicznego (międzynarodowego).

Integralną częścią prognozy oddziaływania na środowisko jest załącznik graficzny w skali 1:5000 opracowany na bazie rysunku projektu studium.

mgr Andrzej Lewandowski
biegły z listy Wojewody Podlaskiego w zakresie
ochrony przyrody upr. nr 023
sporządzania ocen oddziaływania
na środowisko upr. nr 033